

11035

ЗКІ-0П

П-62

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ
ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ
ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

3K/07

1940 թ. վ. ի. ն.

Պ-62

320/128

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆ
ՈՒ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

Ա. Կ. Լ. Կ. Յ. Ն. Կ. Ն. Ս. Կ. Ն. Ս.

Բանկական և Պատանեկական Գրականության
Հրատարակչություն

Բ. Ա. Գ. Ո. Ի. — 1940

Арм.
1-564a

24 SEP 2006
1 DEC 2009

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ-
ՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆ-
ՆԵՐԸ

1940 թվին

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ԾՐԱԴՐԵՐԸ

ԱՐԼԿՅԵՄ ԿԵՆՏՐՈՆ
Մանկական և Պատանեկական Գրականության
Հրատարակչություն
Բազու—1940

ИНВ. № 14214

22 JUL 2013

11035

**ՊԻՈՆՏԵՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ
1940 Թ. ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱ-
ՆԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Համամիութենական պաշտպանական մրը-
ցություններն անց են կացնում ՀամԼԿՅՆՄ
Կենտկոմը, ԽՍՀՄ ՊԱՋԸ Ավիաբիմի Կենտ-
խորհուրդը, Համպրոֆկենտխորհուրդը, Կար-
միր խաչի ու Կարմիր կիսալուսնի ընկերու-
թյունների միության Գործկոմը՝ նպատակ
ունենալով՝

ա) դպրոցներում լայն ծավալել մասսա-
յական պաշտպանական աշխատանքը, կազմա-
կերպել պաշտպանական խմբակներ, թիմեր,
ուսումնասիրել քաղաքացիական պատերազ-
մի պատմությունը, Բանվորա-Գյուղացիա-
կան Կարմիր Բանակի առաջնորդների ու կազ-
մակերպիչների—ընկերների Լենինի, Ստալինի,
Վորոշիլովի, Ֆրունզեյի—կենսագրություն-
ները, զրույցներ անցկացնել Կարմիր Բանա-

159-87

կի ու Ռազմա-Ծովային Նավատորմի կյանքի և ուսուցման մասին.

բ) ավելի շատ պիտոներներ ու դպրոցականներ ընդգրկել „Վորոշիլովյան հրաձիգ“, „Պատանի վորոշիլովյան հրաձիգ“, „Պատրաստ հակառակային քիմիական պաշտպանության“, „Յեղիր պատրաստ սանիտարական պաշտպանության“, „Պատրաստ սանիտարական պաշտպանության“ կրճառանշանների համար նախապատրաստումով և նորմաների հանձնումով.

գ) ավելի մեծ թվով պիտոներներ ու դպրոցականներ ընդգրկել մրցություններին:

ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆՅԱՍՅՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Պաշտպանական մրցություններին կարող եմ մասնակցել 5-րդից մինչև 10-րդ դասարանի յուրաքանչյուր սովորող:

Մրցություններն անց են կացվում յերկու խմբով.

1-ին խումբ — 5, 6, 7 ըդ դասարանների սովորողները.

2-րդ խումբ — 8, 9, 10-րդ դասարանների սովորողները:

Առաջին խմբի համար մրցություններն անց են կացվում պաշտպանական աշխատանքի հինգ տեսակների — հրաձգության, ՀՈՔՊ, կապի, ռազմական տոպոգրաֆիայի և ՊՍՊ գծով:

Յերկրորդ խմբի համար՝ վեց տեսակների — հրաձգության, նռնաձգության, ՀՈՔՊ, կապի, ռազմական տոպոգրաֆիայի և ՊՍՊ գծով:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— 1. Նռնաձգության վարժությունը մտնում է հրաձգության ծրագրի մեջ:

2. Կապի և ռազմական տոպոգրաֆիայի վարժությունը կատարում է մի թիմը (4 հոգի):

Դպրոցների ներսում տարվող մրցություններում լավագույն ցուցանիշներ ցույց տված պիտոներներն ու դպրոցականները մտցվում են դպրոցների համահավաք թիմերի մեջ, բաղկացած 5 հրաձգից (այդ թվում 3 նռնաձիգ ՈՒ խմբի համար), 4 հոգի ՀՈՔՊ-ի գծով, 4 հոգի կապի ու տոպոգրաֆիայի և 4 հոգի ՊՍՊ նորմատիվների գծով:

Այդպիսի կազմով (34 հոգի—17-ը 1-ին խմբից և 17-ը 2-րդ խմբից) դպրոցական թի-

մերը մասնակցում են շրջանային մրցություններին: Այն դպրոցը, վորը մրցությունների տեսակներից վորեւե մեկի գծով էր թիմը չի ներկայացրել, չի թույլատրվում մասնակցելու շրջանային մրցություններին:

Շրջանային մրցություններում չոկվում են հրաձգության, ՀՈՔՊ, ՊՍՊ, ռազմական տույրգրաֆիայի ու կապի գծով առաջին տեղերը զբաղած մրցությունների մասնակիցները և մտցվում են շրջանների համահավաք թիմերի մեջ՝ մարզային, յերկրամասային և ավտոնոմ ~ հանրապետական մրցություններին մասնակցելու համար:

Հանրապետական մրցություններին մասնակցում են մարզային, յերկրամասային և ավտոնոմ ~ հանրապետական մրցությունների լավագույն մասնակիցներից կազմված համահավաք թիմերը:

Համամիութենական պաշտպանական մրցություններին յուրաքանչյուր միութենական հանրապետությունից մասնակցում են 1-ին և 2-րդ խմբերի համահավաք թիմերը և յերկաթուղային տրանսպորտի դպրոցների թիմը՝ հետևյալ կազմով. հրաձիգների

2 թիմ՝ յուրաքանչյուր խմբում 5 հոգի, ՀՈՔՊ-ի 2 թիմ՝ յուրաքանչյուրը 4 հոգուց, կապի ու տույրգրաֆիայի 2 թիմ՝ յուրաքանչյուրը 4 հոգուց և ՊՍՊ-ի 2 թիմ՝ յուրաքանչյուրը 4 հոգուց կազմված:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Մրցության յուրաքանչյուր տեսակի գծով պետք է լինի մեկ պահեստային: Համամիութենական մրցություններում յուրաքանչյուր հանրապետությունից պետք է լինեն 46 հոգի, այդ թվում թիմի պետը, քաղղեկը և 2 տրենյոր:

Համամիութենական պաշտպանական մրցություններին յուրաքանչյուր թիմ գալիս է թիմի պետի ու քաղղեկի գլխավորությամբ: Թիմի պետին և քաղղեկին հաստատում են միութենական հանրապետության ԼԿՅՆՄ Կենտկոմը և ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի Խորհրդի նախագահությունը:

Դպրոցական, շրջանային, մարզային ու հանրապետական մրցությունների մասին լրիվ հաշվետվությունը (բացի ՌԽՅՍՀ-ից) ուղարկում է Համամիութենական կազմկո-

միտեյին՝ հանրապետական մրցությունները վերջանալուց հինգ ուր հետո:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— ՌԽՅՍՀ-ից դպրոցական, շրջանային, մարզային, յերկրամասային և ավտոնոմ - հանրապետական մրցությունների մասին հաշվետվությունները Համաժողովենական կազմկոմիտեյին են սւղարկվում մարզային, յերկրամասային, ավտոնոմ հանրապետություններում ավտոնոմ - հանրապետական մրցությունները վերջանալուց հինգ ուր հետո:

ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱՂԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

1939 թ. դեկտեմբերի 1-ից պիտներական շուկատներում ու դասարաններում ծավալվում է նախապատրաստական աշխատանք դպրոցական մրցությունների համար. կազմակերպվում են պաշտպանական խումբակներ, վորոնցում տարվում է պաշտպանական կրծքանշանների նորմաների հանձնման նախապատրաստություն, կազմվում են թիմեր և անց են կացվում նրանց վարժություններ: Հանրագումարը կլինեն դպրոցների ներսում մրցություններն առանձին տեսակների գծով (հրաձգային, նռնաձգու-

թյուն, ՀՈՔՊ, ՊՍՊ, կապի և ռազմական տոպոգրաֆիայի):

Դպրոցներում պիտներների հետ պարապմունքներ տանելու համար ներգրավվում են հրամանատարներն ու կարմիր-բանակայինները, մանկավարժները, ծնողները, շեֆություն անող ձեռնարկության կոմիտեիտականները: Մրցություններին նախապատրաստվելու և առանձնապես հրաձգության գործի բոլոր պարապմունքները պետք է տարվեն միմիայն հասակավորների ղեկավարությամբ, վորոնք հատուկ պատրաստություն ունեն:

ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆՅԱՑՆԵԼՈՒ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

1. Դպրոցական մրցությունները — 1940 թ. փետրվարի 10-ից մինչև 23-ը.

2. Շրջանային մրցությունները — 1940 թ. մարտի 15-ից մինչև 25-ը.

3. Մարզային, յերկրամասային, ավտոնոմ - հանրապետական մրցությունները — 1940 թ. ապրիլի 20-ից մինչև մայիսի 1-ը.

4. Հանրապետական մրցությունները — 1940 թ. հունիսի 25-ից մինչև հուլիսի 5-ը.

5. Համամիութենական մրցությունները — 1940 թ. ոգոստոսի 1-ից մինչև 13-ը:

Մարզային, յերկրամասային մրցություններն անց են կացվում հեռակայորեն:

Շրջանային կենտրոնից հեռու գտնվող առանձին դպրոցներին թույլատրվում է շրջանային մրցություններին մասնակցել հեռակայորեն:

Այն միութենական հանրապետությունները, վորոնք հնարավորություն չունեն բոլոր մասնակիցներին տեղը կանչելով անցկացնել մրցությունները, այդպիսիք անց են կացնում հեռակայորեն: ՌԽՖՍՀ-ի մրցություններն անց են կացվում հեռակայորեն:

ՄՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄԸ

Մրցություններն անցկացնելու և դպրոցական, շրջանային, մարզային ու հանրապետական մրցություններում առաջնությունը վորոշելու համար, կոմյերիտական ու պրոֆմիութենական կազմակերպությունների, ՊԱՁԸ-Ավիաբիմի, Կարմիր խաչի, Կարմիր կիսալուսնի, Ժողկրթբաժնի և տեղական մամուլի ներկայացուցիչներից կազմ-

վում են կազմկոմիտեներ: Կազմկոմիտեներին կից կազմվում են դատավորական կոլեգիաներ: Մրցությունների յուրաքանչյուր տեսակի գծով կազմկոմիտեն հաստատում է գլխավոր դատավորներ:

ԱՌԱՋՆՈՒԹՅԱՆ ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

Համամիութենական առաջնությունը վորոշվում է ինչպես բոլոր տեսակների կոմպլեքսով, այնպես ել մրցությունների առանձին տեսակներով:

Ընդհանուր առաջնությունը վորոշվում է ոլիմպիական սիստեմով, այսինքն 1-ին և 2-րդ խմբերի առանձին մրցություններում գրաված տեղերի գումարի համաձայն: Մրցությունների առանձին տեսակների գծով առաջնությունը վորոշվում է նույնպես վարժություններում գրաված տեղերի գումարի համաձայն:

Միությունում ընդհանուր կոմպլեքսում առաջին տեղը գրաված թիմը պարգևատրվում է Պաշտպանության Ժողկոմատի փոխանցիկ մրցանակով — դրոշով և 5.000 ռուբլու թանկարժեք նվերներով:

Յերկրորդ տեղը գրաված թիմը պարգևատրվում է ՀամլէյՅէՄ Կենտկոմի փոխանցիկ մրցանակով — դրոշով և 3.000 ռուբլու թանկարժեք նվերներով:

Յերկրորդ տեղը գրաված թիմը պարգևատրվում է ՊԱՋԸ-Ավիաքիմի Կենտխորհրդի և Կարմիր խաչի ու Կարմիր կիսալուսնի Գործկոմի փոխանցիկ մրցանակով — սեղանի ժամացույցով և 3000 ռուբլու թանկարժեք նվերներով:

Չորրորդ տեղը գրաված թիմը պարգևատրվում է Համպրոֆկենտխորհրդի մրցանակով — դավաթով և 2500 ռուբլու թանկարժեք նվերներով:

Մրցությունների առանձին տեսակների գծով առաջին յերեք տեղերը գրաված թիմերը պարգևատրվում են Պաշտպանության Ժողկոմատի, ՀամլէյՅէՄ Կենտկոմի, Համպրոֆկենտխորհրդի, ԽՍՀՄ ՊԱՋԸ-Ավիաքիմի Կենտխորհրդի և Կարմիր խաչի ու Կարմիր կիսալուսնի Գործկոմի մրցանակներով:

Բոլոր վարժություններից լավագույն անհատական ցուցանիշների համար սահմանվում են անհատական մրցանակներ:

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ
1940 թ. ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏ-
ՊԱՆԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱ-
ԳԻՐԸ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀՐԱՋԳԱՅԻՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԾՐԱԳԻՐԸ 1-ին ՅԵՎ 2-րդ ԽՄԲԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հրացանը — փոքր կալիբրի ՏՈԶ-8 կամ
ՏՈԶ 9:

Նշանոցը — բաց:

Նշանը — թիրախ № 6:

Հեռավորությունը — 25 մետր:

Փափուկ շտաներ — 3 փորձնական և 5
հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը — պառկած,
(հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — ան-
սահմանափակ:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի
գումարով:

Կատարման կարգը. — դատավորը հրա-
ձգին ցույց է տալիս նշանը և հրաձգու-
թյան տեղը. դատավորի հրամանով հրա-
ձիգը պատրաստվում է հրաձգության, լցնում
է հրացանը և կրակ բացում:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՀՐԱՋԴԱՅԻՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԾՐԱԳԻՐԸ 1-ին ՅԵՎ 2-րդ ԽՄԲԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

I ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրացանը—փոքր կալիբրի ՏՈՁ—8 կամ
ՏՈՁ—9:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—թիրախ № 7:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուշտներ — 3 փորձնական և 5
հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը — պառկած:
(հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — ան-
սահմանափակ:

Գնահատականը վորոշվում է աչ-
քերի գումարով:

Կասարման կարգը. — դատավորը հրա-
ձգին ցույց է տալիս նշանը և հրաձգու-
թյան տեղը. դատավորի հրամանով հրաձիգը
պատրաստվում է հրաձգության, լցնում է
հրացանը և կրակ բացում:

II ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրացանը—ՏՈՁ-8 կամ ՏՈՁ-9:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը — թիրախ 9-ա, փոքրացրած 5
անգամ:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուշտներ—3 փորձնական և 5 հաշ-
վանցման:

Հրաձգության դիրքը—պառկած (հրա-
ցանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — փորձ-
նականի համար — անսահմանափակ, հաշ-
վանցման համար—5 ըոպե.

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի
գումարով:

Կասարման կարգը. — դատավորը հրա-
ձգին ցույց է տալիս նշանը և հրաձգու-
թյան տեղը. դատավորի հրամանով հրա-
ձիգը պատրաստվում է հրաձգության, լց-
նում է հրացանը և կրակ բացում:

1-ին ՅԵՎ 2-րդ ԽՄԲԵՐԻ ՄԱՐՋԱՅԻՆ, ՅԵՐԿԻԱ-
ՄԱՍԱՅԻՆ ՅԵՎ ԱՎՏՈՆՈՄ — ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՀՐԱՋԴԱՅԻՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

I ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրացանը—ՏՈՁ-8 կամ ՏՈՁ-9:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—Թիրախ № 7:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուռտները—3 փորձնական և 10 հաշվանցման, (յերկու սերիա) յուրաքանչյուրը Թիրախին 5—ական փամփուռտ:

Հրաձգության դիրքը — պառկած, (հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — անսահմանափակ:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի գումարով:

Կատարման կարգը.— դատավորը հրաձգին ցույց է տալիս նշանը և կրակելու տեղը. դատավորի հրամանով հրաձիգը պատրաստվում է հրաձգության և կրակ բացում:

Հաշվանցման հրաձգությունը 2 սերիայով հրաձիգը կատարում է տեղից չհեռանալով:

II ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգություն հակազագով

Հրացանը—ՏՈՁ-8 կամ ՏՈՁ-9:

Նշան ոցը—բաց:

Նշանը — Թիրախ № 9, փոքրացրած 5 անգամ:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուռտներ — 3 փորձնական և 5 հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը — պառկած, (հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — փորձնականի համար—5 րոպե, հաշվանցման համար—5 րոպե:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի գումարով:

Կատարման կարգը.— դատավորի հրամանով՝ „գազեր“, հրաձիգը հագնում է հակազագը և պատրաստվում հրաձգության. „գազեր“ հրամանից 15 վայրկյան հետո հրաման է տրվում՝ «կրակ»:

Հրաձգության ժամանակը հաշվվում է „կրակ“ հրամանը տրվելու մոմենտից: Հակազագը պետք է լինի սահմանված տեսակի, առանց վորևէ փոփոխման և լրացման: Հրաձգությունից առաջ հակազագի ազակիները մաքրելն ու ոծելը թույլատրվում է:

Հանրապետական մրցություններն անց են կացվում Համալիրոսենական մրցությունների պարտադիր մասի ծրագրով:

ՀԱՍՏԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՀՐԱՁԳԱՅԻՆ ՄՐՅՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

1-ին ԽՆ ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

I ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգությունն հակազգաով (թիմային—
անհասական)

Ձեռքը—փոքր կալիբրի ՏՈՁ-8 կամ ՏՈՁ-9
հրացան:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—թիրախ № 9-ա, փոքրացրած 5
անգամ:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուշտներ — 3 փորձնական և 5
հաշվանցման:

Հրաձգությունը դիրքը — պառկած
(հրացանափոկից ոգավելը թույլատրվում է):

Հրաձգություն ժամանակը—5 րոպե
փորձնականի և 5 րոպե հաշվանցման հա-
մար:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի
գումարով:

Կատարման կարգը.—դատավորի հրամա-
նով՝ „գազեր“, հրաձիգը հազնում է հակա-
դաղը և պատրաստվում է հրաձգության:
„Գազեր“ հրամանից 15 վայրկյան հետո հրա-
ման է տրվում՝ „կրակ“: Հրաձգության ժա-
մանակը հաշվվում է „կրակ“ հրամանը տրը-
վելու մոմենտից: Հակազգաղը պետք է լի-
նի սահմանված տեսակի, առանց վորևէ փո-
փոխման ու լրացման: Հրաձգությունից ա-
ռաջ հակազգաղի ապակիները մաքրելն ու
ոծելը թույլատրվում է:

II ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգությունն խորությամբ (թիմային—
անհասական)

Ձեռքը—փ/կալիբրի ՏՈՁ-8 կամ ՏՈՁ-9
հրացան:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—№ 20—ըջադիտակը 75 մետր
հեռավորության վրա:

№ 11-ա գլխավոր—125 մետրի վրա:

№ 9 հատած—150 մետրի վրա:

№ 9-ա հատած—200 մետրի վրա:

Փամփուռ 2 տն եր - 8:

Հրաձգության դիրքը — պառկած (հրացանափոկից ոգավելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — 10 րոպե:

Գնահատականը վորոշվում է խփված թիրախների քանակով:

Կասարման կարգը. — դատավորը հրաձգին ցույց է տալիս նշանները, հրաձգության տեղը և սեկտորը: Հրաձգի պատրաստվելուց հետո հրաման է տրվում՝ «կրակ»: 10 րոպեյից հետո դատավորի հրամանով հրաձգությունը դադարեցվում է: «Ավարտ» հրամանից հետո կատարված կրակոցը համարվում է ղեկաված և հանվում է հրաձգի ունեցած արդյունքներից:

III ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Մենամարտային հրաձգություն (թիմային վարժություն)

Զենքը — փ/կալիբրի ՏՈԶ-8 կամ ՏՈԶ-9 հրացան:

Նշանոցը — բաց:

Նշանը — № 11-ա, գլխավոր:

Հեռավորությունը — 100 մետր:

Փամփուռ 2 տն երը — անսահմանափակ քանակությամբ:

Հրաձգության դիրքը — պառկած (հրացանափոկից ոգավելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — անսահմանափակ:

Գնահատականը վորոշվում է թիմի հաղթանակների թվով:

Կասարման կարգը. — յերկու թիմեր 5-ական հրաձգով տեղավորվում են ստարտի գծի վրա, կրակի գծից 15 մետր հեռավորության վրա: Հրաձիգները պառկում են փորի վրա, հենվելով արմունկների ու յերկու ձեռքի նախաբազուկների վրա, ազատ տարածելով վոտքերը. հրացանը լցրած է. հրացանի ու փամփուռաների տեղավորումը — հրաձգի հայեցողությամբ:

Վարժության կատարման սկիզբը վորոշվում է դատավորի ազդանշանով կամ «մարշ» հրամանով, վորը տրվում է «պատրաստվել» հրամանից 5—10 վայրկյան հետո:

Դուրս վազելով կրակի գիծը, հրաձիգը հազնում է հրացանափոկը: (Հրացանի լցումը

կատարվում է միայն կրակի գծի վրա, առանց լրացուցիչ հրամանի: Հրաձգությունը տարվում է ինքնուրույն, իր թիմի ղեմաց տեղավորված թիրախների վրա, մինչև վերջին թիրախի խփելը:

Իր թիմի վերջին հինգերորդ թիրախի խփվելու և ընկնելու մոմենտը կտրվում է և համարվում է վարժության կատարման վերջը:

Իր բոլոր թիրախներն ամենակարճ ժամանակում խփած թիմը համարվում է հանդիպումը տարած, իսկ ամենամեծ ժամկետում՝ տարված:

2-րդ ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

I ՎԱՐՃՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգությունն հակազագով (թիմային—անհասական)

2-ին քը—Փ/կալիբրի ՏՈԶ—8 կամ ՏՈԶ-9 հրացան:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—№ 9-ա, շրջանակների վրա:

Հեռավորությունը—100 մետր:

Փամփուռություն — 3 փորձնական և 5 հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը — պառկած (հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը—փորձնականների համար՝ 5 րոպե, հաշվանցման համար—5 րոպե:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի գումարով:

Կատարման կարգը. նույնը, ինչ վոր կրտսեր խմբի 1-ին վարժությունում:

II ՎԱՐՃՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաձգությունն մինչեվ առաջին վրիպումը (թիմային—անհասական)

2-ին քը—Փ/կալիբրի ՏՈԶ-8 կամ ՏՈԶ-9 հրացան:

Նշանոցը—բաց:

Նշանը—№ 11-ա (տեղի ֆոնի վրա, հայտնվում է 10 մետրի սեկտորում՝ 5 րոպեյով):

Դիրքը—պառկած (հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հեռավորությունը—100 մետր:

Փամփուռ շտն եր — անսահմանափակ
քանակությամբ:

Գնահատականը վորոշվում է խփված
թիրախների քանակով:

Կասարման կարգը. — դատավորը հրաձգին
ցույց է տալիս հրաձգության տեղը, վոր-
տեղ և ինչքան ժամանակով է հայտնվելու
նշանը: Հրաձիգը պատրաստվում է հրաձգու-
թյան մինչև նշանի հայտնվելը, նշանը հայտ-
նվելուց ինքնուրույն կրակ է բաց անում:
Թիրախը հայտնվում է 6 վայրկյանով՝ մի
անգամ յերևալուց մինչև մյուսը 15 վայրկյան
ընդմիջումով: Խփվելուց թիրախն իսկույն
և յեթ թափնվում է: Չխփված թիրախը 6
վայրկյանից հետո թափնվում է և այլևս չի
հայտնվում: Չկրակվելու դեպքում հրաձ-
գին իրավունք է տրվում շարունակելու
հրաձգությունը:

III ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Մենավարձային հրաձգություն (թիվային
վարձություն)

Ձեռքը — փ/կալիբրի ՏՈԶ — 8 կամ ՏՈԶ-9
հրացան:

Նշան անոցը — բաց:

Նշանը — № 11-ա, գլխավոր:

Հեռավորությունը — 100 մետր:

Փամփուռ շտն եր — անսահմանափակ
քանակությամբ:

Հրաձգության գիրքը — պառկած (հը-
րացանափոկից ոգավել թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը — ան-
սահմանափակ:

Գնահատականը — վորոշվում է թիմի
հաղթանակների քանակով:

Կասարման կարգը. — յերկու թիմ՝ 5-ական
հրաձգով տեղավորվում են ստարտի գծի
վրա՝ կրակի գծից 25 մետր հեռավորու-
թյամբ: Հրաձիգները պառկում են փորի
վրա, հենվելով արմունկների ու յերկու
ձեռքերի նախաբազուկների վրա, ազատ
տարածելով փոքերը. հրացանը լցրած չե.
հրացանի ու փամփուռների տեղափոխումը
— հրաձգի հայեցողությամբ:

Վարժության կատարման սկիզբը վորոշ-
վում է դատավորի ազդանշանով կամ «մարշ»
հրամանով, վորը տրվում է «պատրաստվել»
հրամանից 5-10 վայրկյան հետո:

Դուրս վազելով կրակի գիծը, հրաձիգը

հագնում ե հրացանափոկը: (Հրացանի լը-
ցումը կատարվում ե միայն կրակի գծի
վրա, առանց լրացուցիչ հրամանի): Հրաձգու-
թյունը տարվում ե ինքնուրույն՝ իր թիմի
դիմաց տեղավորված թիրախների վրա՝ մին-
չև վերջին թիրախի խփվելը: Իր թիմի վեր-
ջին, հինգերորդ թիրախի խփվելու և ընկնե-
լու մոմենտը կտրվում ե և համարվում ե
վարժության կատարման վերջը:

Իր բոլոր թիրախները ամենակարճ ժամ-
կետում խփած թիմը համարվում ե հանդի-
պումը տարած, իսկ ամենամեծ ժամկե-
տում խփածը—տարված:

IV ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Կոմպլեքսային (թիմային—անհատական)

Թիմի կազմը—3 հոգի (2-րդ խմբի թիմի
կազմից ներկայացուցչի հայտով):

Ձեռքը— փ/կալիբրի ՏՈԶ—8 կամ ՏՈԶ
—9 հրացան:

Նշանոցը—բաց:

Նշանները և հեռավորությունը—
(հաշվումը կատարվում ե № 1 կրակի գծից):
№ 21 (հաստոցային գնդացիը)—200 մետր,

№ 14 (վազեվազ)—3 հատ—200 մետր, տե-
ղավորված են ճակատով, 20—30 մետրի
վրա, պատկերում են հակազրոհող խումբը:
№ 11 (գլխավոր)—50 մետր (խրամատի
մոտ) լավ դիմակավորված (յերևում ե մի-
այն գլխի մի մասը), իրենից պատկերաց-
նում ե դիտողին. № 12—կրծքի, փոքրա-
ցրած 5 անգամ, 3 հատ—125 մետր, պատ-
կերացնում են հակառակորդի հրաձիգնե-
րին, վորոնք ցրված են ճակատով, 5—10
մետր:

Փամփուշտներ—10:

Իրագրությունը.—1. Յեղակետային
սահմանը—№ 1 կրակի գծից 20 մետր հե-
ռավորությամբ:

2. № 1 կրակի գիծը—խրամատից 50
մետր հեռավորությամբ:

3. Խրամատը՝ 1,5 մետր լայնությամբ,
20—30 սմ. խորությամբ—գերանից 15 մետր
հեռավորության վրա:

4. Գերանը կլոր ե, 3 մետր յերկարու-
թյամբ, 20 սմ. տրամագծով, 1 մետր բարձ-
րացրած—№ 2 կրակի գծից 10 մետր հեռա-
վորություն վրա:

5. № 2 կրակի գիծը—№ 1 կրակի գծից 75 մետր հեռավորության վրա (տես իրադրության սխեման):

Խնդիրը—1. խփել բոլոր նշանները:

2. Յերկու նռնակ նետել խրամատը:

3. Նռնակը շարժել վորջան կարելի չե հեռու:

4. Յերկեսային սահմանից մինչև № 2 կրակի գիծը յեղած ամբողջ հեռավորությունը հաղթահարել ամենակարճ ժամկետում:

Կատարման կարգը.—Յերկեսային սահմանում հրաձիգն ստանում է 3 նռնակ-բալվանկաներ և փ/կալիբրի 10 փամփուռներ: Դատավորի հրամանով թագնված առաջանում № 1 կրակի գիծը և կրակում է № 14, № 11, № 21 յերևացող նշանների վրա, վորոնք հայտնվում են 2 բոպեյով: 5 անգամ փոքրացված № 12 նշանները № 1 կրակի գծից հրաձիգն չեն յերևում: Խրփված № 21 նշանը թագնվում է: Նշանը թագնվելուց հետո հրաձիգը լցրած, և փակադակը փակ հրացանով (վոր ստուգում է զատավորը) վազե-վազք է կատարում և խրամատից 20 մետր հեռավորության վրա,

վազքի ժամանակ, 2 նռնակ է նետում խրամատը, հաղթահարում է խրամատը, անցնում է գերանի վրայով, 3—4 կարճ վազեվազք է կատարում մինչև № 2 կրակի գիծը, ուր ծնկաչոք նետում է նռնակը հեռավորության վրա, պռկում է և կրակ բաց անում 5 անգամ փոքրացրած № 12 նշանների վրա, վորոնք գտնվում են № 2 կրակի գծից 50 մետր հեռավորության վրա:

Գնահատականը—1. Յուրաքանչյուր նռնակը խրամատի մեջ ընկնելու համար հրաձիգին հաշվվում է յերկու աչք:

2. Յուրաքանչյուր նշանին խփելու համար, անկախ հեռավորությունից, հրաձիգն հաշվվում է մի աչք: Մի թիրախում յերկու խփվացքից ավելի չի հաշվվում:

3. Խրամատի վրայով թռչելը համարվում է 2 աչք, խրամատի վրայով չթռչելը—0 աչք:

4. Գերանի վրայով անցնելը հաշվվում է 2 աչք, չանցնելը—0 աչք:

5. Ճիշտ կերպով № 1 կրակի գիծը սողալու համար հաշվվում է 1 աչք:

6. Նռնակը 30 մետր նետելու համար

հաշվվում է 1 աչք, յուրաքանչյուր հետևյալ 5 մետրի համար—մեկական աչք:

Հրաձգի տված արդյունքը վորոշվում է աչքերի գումարով: Աչքերի հավասարության դեպքում հաշվի յե առնվում տարածությունը հաղթահարելու համար հրաձգի ծախսած ժամանակը:

Թիմի տված արդյունքները վորոշվում են Թիմի աչքերի գումարով: Թիմերի աչքերի հավասարության դեպքում հաշվի յե առնվում տարածությունը հաղթահարելու համար Թիմի ծախսած ժամանակը:

ՉԵՄՊԻՈՆՍԱՏ (1-ին յեվ 2-րդ ԽՄԲԵՐԻ ՀԱՄԱՐ)

ՎՈՉ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՄԱՍԸ

I ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

2 ենքը—*փ/կալիբրի ՏՈԶ—8 կամ ՏՈԶ—9* հրացան:

Նշանոց—ցանկացածը, բացի ոպտիկականից:

Նշանը—№ 7:

Հեռավորությունը—50 մետր:

Փամփուռներ—5 փորձական և 20 հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը—պառկած (հրացանափոկից ոգտվելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը—10 րոպե փորձականների և 20 րոպե հաշվանցման համար:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի գումարով:

Կատարման կարգը.—դատավորը հրաձգին ցույց է տալիս նշանն ու կրակելու տեղը. դատավորի հրամանով հրաձիգը պատրաստվում է հրաձգության, լցնում է հրացանը և կրակ բացում:

II ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

2 ենքը—*փ/կալիբրի ՏՈԶ—8 կամ ՏՈԶ—9* հրացան:

Նշանոցը—ցանկացածը, բացի ոպտիկականից:

Նշանը—№ 5:

Հեռավորությունը—100 մետր:

Փամփուռներ—5 փորձական և 10 հաշվանցման:

Հրաձգության դիրքը—պառկած (հը-
րացանափոկից ոգավելը թույլատրվում է):

Հրաձգության ժամանակը—10 րո-
պե փորձնականների և 20 րոպե հաշվանց-
ման համար:

Գնահատականը վորոշվում է աչքերի
գումարով:

Կատարման կարգը—դատավորը ցույց է
տալիս նշանն ու հրաձգության տեղը. դա-
տավորի հրամանով հրաձիգը պատրաստվում
է հրաձգության, լցնում է հրացանը և կը-
րակ բացում:

Դպրոցական, Երջանային, մարզային, հան-
րապետական յեվ համամիութենական
նոնաձգային մրցություններին

ԾՐԱԳԻՐԸ

Թիմի կազմը — 3 հոգի (ջոկվում են
ավագ խմբի թիմի կազմից):

Վարժության նպատակը—Ուղղա-
հայաց նշանի վրա ձեռքի նռնակների նե-
տելու փորձառություն (հարձակողական):

Նշանը — զետնից 1-2 մետր բարձր
դրված՝ 100 սմ. բարձրությամբ, 70 սմ.
լայնությամբ 3 պատուհան:

Հեռավորությունը մինչև նշան-
ները—մինչև առաջինը՝ 15 մետր, մինչև
2-րդը՝ 12 մետր, մինչև 3-րդը՝ 10 մետր:

Նռնակներին թիվը—3 վարժական (յեր-
կուսը պայտասակում և մեկը ձեռքին):

Ժամանակը—մի րոպե:

Գնահատականը.—մի նռնակ նետել
1-ին պատուհանը—զերազանց (5 բալլ), 2-րդ
պատուհանը—լավ (4 բալլ), 3-րդ պատուհա-
նը—բավարար (3 բալլ):

Առաջնության վորոշումը—բալլե-
րի թվով: Հավասար բալլերի դեպքում՝ սա-
կավագույն ժամանակով:

Կատարման կարգը.—հրաձիգը, կրակի
սահմանից 15 մետրի վրա նռնակներն սը-
տանալով, հրացանով ու նռնակներով սո-
ղում է զեպի կրակի սահմանը և մոտակա
պատուհանից 10 մետր հեռավորության վրա
նռնակները ծնկաչոք նետում է բոլոր յե-
րեք նշաններին: Ժամանակը հաշվվում է սո-
ղալու սկզբից:

Ծանոթություններ.—1 վարժական

նոնակի կշիռը պետք է հավասար լինի մարտականի կշռին:

2. Նոնաձգության դպրոցական մրցություններն անց են կացվում առանց սողալու:

Հրաձգային մրցությունների անցկացման ցուցումներ

1. Մրցություններին մասնակցելու համար թույլատրվում են պատանի վորոշիլովյան հրաձիգները, վորոշիլովյան հրաձիգները և հրաձգային խմբակներում նախապատրաստված, բայց նորմաների հանձնումը չհասցրած դպրոցականները:

2. Նոնաձգային վարժությունը կատարելու համար ջոկվում են հրաձիգների ավագ խմբի կազմից 3 հոգի: Ավագ և կրտսեր խմբերի միացած հրաձիգները կարող են նոնաձգային մրցություններին մասնակցել կոնկուրսից դուրս:

3. Բոլոր մրցությունների համար փամփուշտը—5,6 միլիմետրանոց, հայրենական արտադրության:

4. Հրացանի վորեւ կոնստրուկտիվ փոփոխություններ, բացի կոթը կարճացնելուց, չեն թույլատրվում:

5. Բոլոր վարժությունները կատարելիս գնահատումը կատարվում է—

ա) ՁՁ 5,6,7 և 9-ա թիրախների վրա— փամփուշտով գաբարիտը խախտելով.

բ) Ֆիգուրային կտրվածքավոր թիրախի վրա կրակելու դեպքում խփվածք է համարվում Ֆիգուրայի վրա ծակատի վոչ պակաս, քան կիսի առկայությունը: Ընդոստյունները և այրվածքները չեն հաշվվում:

6. Հրաձգության շտկում թույլատրվում է դպրոցական մրցություններում, շրջանային ու մարզային մրցությունների առաջին վարժություններում և Համամիութենական մրցությունների չեմպիոնատում:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՊՈԳՐԱՖԻԱՅԻ ՅԵՎ ԿԱՊԻ
ԳԾՈՎ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ԾՐԱԳԻՐԸ

1 ին խմբի համար

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՔԱՐՏԵԶԻ ՎՐԱ ՑԵՎ ՎԱՅՐՈՒՄ

Ուսումնասիրել հետևյալ հարցերը.

ա) քարտեզի մասշտաբի ընթերցումը և առևտական չափերով արտահայտված մաս-

շտաբից մետրական չափերով արտահայտված մասշտաբին անցնել կարողանալը.

բ) արևի, ժամացույցի, աստղերի և տեղական առարկաների ոգնությամբ աշխարհի յերկրներին վորոշումը.

գ) շարժումը քարտեզով և տրված մարշրուտով տեղի ուելյեֆի միաժամանակ կարգալը.

դ) ուելյեֆի տարրեր ձևերի—բարձրության, խորության, լեռնաշղթայի, լեռնալանջի, թամբարդի, զառիվերի, խորշի և ձորակի—պատկերումը հորիզոնականով.

ե) քարտեզի վրա կետերի առավել բարձրության և զառիվայրերի թեքության վորոշումը.

զ) թունավորող նյութերով վարակված վայրի քարտի կազմումը:

Խնդիրը կազմվում է ուսումնասիրված հարցերի ծավալով և մրցողներին հայտնելվում է միայն մրցությունների ժամանակ:

ԽՆԴԻԻ ՈՐԻՆԱԿՆԼԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Խնդրի պայմանը. — Մրցողը պետք է անցնի «Ա» կետից «Բ» կետը (նշված

քարտեզի վրա): Շարժման ուղու վրա կա անտառակ կամ տեղական վորևե այլ առարկա՝ $1\frac{1}{2}$ կիլոմետրի վրա, «Բ» կետից դեպի արևմուտք: Ունեցած տեղեկությունների համաձայն անտառակի արևմտյան ծայրը վարակված է թունավորող նյութով:

Պահանջվում է կատարել.

1. Գրել քարտեզի մասշտաբը ուսական չափերով (յեթե քարտեզի վրա ցույց է դրված մետրականով):

2. Տրված մարշրուտով «շարժվել» քարտեզի վրա և նկարագրել ուելյեֆը (վոր դատավորական հանձնաժողովը նշանակել է քարտեզի վրա):

3. Վորոշել «Բ» կետի բարձրությունը «Ո» կետից, «Ա» կետինը «Կ» կետից և այլն (վոր քարտեզի վրա նշանակված են դատավորական հանձնաժողովի կողմից):

4. Վորոշել Իվաշեվո գյուղից դեպի Ֆյոդորովկա գյուղը ընկած զառիվայրի թեքությունը:

5. Հասնելով անտառակի ծայրը, կազմել թունավորող նյութով վարակված վայրի քարաբլուր:

Գնահատականը. — «Դերագանց» (5 բալլ) — խնդրի արագ և միանգամայն ճիշտ լուծումը:

«Լավ» (4 բալլ) — խնդրի արագ և հիմնականում ճիշտ լուծումը:

«բավարար» (3 բալլ) — խնդրի դանդաղ, բայց հիմնականում ճիշտ լուծումը:

«անբավարար» (0 բալլ) — խնդրի սխալ լուծումը:

Կատարման կարգը. — Մրցություններն անց են կացվում դասարանում: Մրցողներն ստանում են տոպոգրաֆիական քարտեզներ, վորոնց վրա նշված են առաջադրությունը, և անհրաժեշտ պարագաներ (քանոններ, կարկին և այլն): Ավագ դատավորը հայտարարում է խնդրի պայմանները: Խնդրի լուծումն սկսվում է բոլոր մասնակիցների կողմից միաժամանակ, դատավորի թույլատրությամբ հետո: Խնդրի վերջնական լուծումից հետո մրցողը վոտքի յե կանգնում և հայտնում «վերջացրի»:

2-րդ խմբի համար

1-ին վարժություն

Ազիմուսը, նրա վորոշումը յեվ շարժումն ազիմուսով Ուսումնասիրման յեկրակա հարցերը:

- ա) ազիմուսի վորոշումը վայրում.
- բ) ազիմուսի վորոշումը քարտեզի վրա.
- գ) ազիմուսով բարդ և պարզ շարժումը:

2-րդ վարժություն

Ակնաչափային նկարահանում

Պահանջվում է իմանալ.

- ա) գծերի չափումը վայրում.
- բ) մասշտաբների — քայլերի և ժամանակի կառուցումը.
- գ) վայրում յեղած կետերը պլանշետի վրա անցկացնելու ձևվը.
- դ) պլանշետի կողմնորոշումը.
- ե) ուղղությունների անցկացումը պլանշետի վրա (ուղիղ և հակադարձ տարադիր-տություն):

1-ին վարժության յուրաքանչյուր հարցի շուրջը պետք է պատրաստված լինեն խըն-

դիրներ, վորոնք հաղորդվում են մրցողներին միայն մրցության ժամանակ:

2-րդ վարժության համար դատավորական հանձնաժողովն ընտրում է համապատասխան տեղամաս և սահմանում է ակնաչափային նկարահանումը սկսելու և վերջացնելու ժամերը:

Գնահատումը կ'տարվում է այնպես, ինչպես և 1-ին խմբինը:

ԴՐՈՇԱԿՆԵՐՈՎ ԱԶԴԱՆՇԱՆԵԼՈՒ ՎԱՐԺՈՒ-ԹՅՈՒՆՆԵՐ

դպրոցական, Երջանային, մարզային, հանրապետական յեվ համամիութենական մրցությունների 1-ին յեվ 2-րդ խմբերի համար:

Պայմաններ. — Պոստերը տեղավորվում են վոչ պակաս, քան 400 մետր հեռավորությամբ: Դրոշակագրերը պետք է լինեն 25 խմբից (բառից) վոչ ավելի: Աշխատանքը կատարվում է մի ժամվա ընթացքում: Փոխանակության ընդհանուր ժամանակի մեջ են մտնում կանչերն ու առաջարկու-

թյունը, համաձայնության ստացումը, հաղորդումն ու ընդունումը: Պոստն սպասարկում են 2 հոգի:

Գնահատականը համամիութենական մրցությունների համար.

„Գերազանց“ (5 բալլ) —	մեկ ժամ. 100	խումբ.
„Լավ“ (4 բալլ) —	” ”	90 ”
„Բավարար“ (3 բալլ) —	” ”	70 ”

Գնահատականը մարզային մրցությունների համար.

„Գերազանց“ (5 բալլ) —	մեկ ժամ. 90	խումբ.
„Լավ“ (4 բալլ) —	” ”	80 ”
„Բավարար“ (3 բալլ) —	” ”	60 ”

Գնահատականը Երջանային յեվ դպրոցական մրցությունների համար.

„Գերազանց“ (5 բալլ) —	մեկ ժամ. 80	խումբ.
„Լավ“ (4 բալլ) —	” ”	70 ”
„Բավարար“ (3 բալլ) —	” ”	50 ”

Մրցությունների ճեղը — թիփերով հատված: Նյութական մասը — 4 հատ ազդանշանային դրոշակներ, մատիտներ և թուղթ:

Կատարման կարգը. — «Պոստերը զրավել»

հրամանով մրցողները տեղ են ընտրում,
դիմակալորվում են և «անցսել աշխատան-
քի» ազդանշանով (ժամանակը նշվում է
ժամացույցով) սկսում են կանչելն ու փո-
խանակման հաղորդումը:

Անհատական արդյունքները վորոշվում
են տույզերաֆիայի ու կապի գծով ստաց-
ված բալլերի քանակով: Բալլերի հավասա-
րության դեպքում—խնդրի լուծման համար
գործադրված ամենաքիչ ժամանակով:

Թիմային արդյունքները վորոշվում են
տույզերաֆիայի և կապի գծով թիմի ստա-
ցած բալլերի քանակով: Բալլերի հավասա-
րության դեպքում—ամենաքիչ ժամանակով:

ՀՈՔՊ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

1-ին խմբի համար

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ № 1

Հակազազի հագնումը (թիմային)
թիմի կազմը՝ 4 հոգի:

Մրցուկը յուրյան երի տեղը—մեծ դահ-
լիճ, կամ բաց հրապարակ:

Նյութական մասը — մասնակիցների
100%-ային ապահովում հակազազերով:

Հակազազի սաղավարտի կամ դիմակի
չափը պետք է ընտրված լինի անհատա-
կանորեն: Վայրկյանաչափերը — դատավոր-
ների թվի համաձայն (կարելի չէ ոգտվել
վայրկյանաչափը ունեցող ժամացույցից):

Յեւման դիրքը—թիմը շարք է կանգ-
նում ստարտում, ունենալով «պատրաստ»
վիճակում հակազազեր, պայուսակը հակա-
զազով ձախ կողքին՝ փոկն աջ ուսով զցած:
Հակազազի պայուսակի վերին կողմը գո-
տուն հավասար է: Պայուսակի կափարիչ-
ները բաց են: Քողն անց է կացրած ձախ
ողակով, շրջբոլոր բռնում է իրանը և ա-
մուր կապված է աջ ողակից: Թիմը գլխարկ-
ները հագած է:

Վարժուքյան կատարումը. — հրաման է
տրվում՝ «զազեր» և միաժամանակ բաց է
թողնվում վայրկյանաչափը:

Վարժուկթյան իրագործումը կատարվում
է կանգնած, հակազազից ոգտվելու կանոն-
ների համապատասխան:

Վերջնական դիրքը.—հակազազը մար-
տական վիճակումն է, այսինքն սաղավար-
տը (դիմակը) գտնվում է մրցուկթյան մաս-
նակցի գլխին, գլխարկները — դիմակների

վրայից հագած: Թիմից վերջինը ձեռքերը ցածրացնելու մոմենտին վայրկյանաչափը կանգնեցվում է:

Գնահատականը — „Գերազանց“ — հակադադը հագած է մինչև 3 վայրկյանում, „լավ“ — մինչև 4 վայրկյանում, «բավարար» — մինչև 5 վայրկյանում:

Թիմից յուրաքանչյուրի սխալի համար պակասորդադրվում է ժամանակը. յեթե գլխարկը ճիշտ չի հագած, կամ ընկել է — 1 վայրկյան, սաղավարտի (ղիմակի) ակնոցների վոչ մեծ թեքվածությունը 1 վայրկյան, սաղավարտի (ղիմակի) ակնոցների մեծ թեքվածությունը մեկ կամ ավելի մասնակիցների մոտ — „անբավարար“ գնահատական:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ № 2

Հակադադի անհասկան հագնում. — Յելման զիբըը, վարժության կատարումը և վերջնական զիբըը նույնն է, ինչ վոր թիմային վարժությունների դեպքում:

Գնահատականը. — „Գերազանց“ — հակադադը հագած է 2 վայրկյանում, „լավ“ — 3 վայրկյանում „Բավարար“ — 4

վայրկյանում, Սխալի համար կատարվում է ժամանակի նույնպիսի պակասորդադրում, ինչպիսին և թիմային վարժություններում:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ № 3

Հրդեհոգ ումբերի հանգցնումը (թիմային) թիմի կազմը — 4 հոգի:

Մրցությունների տեղը. — բաց հրապարակ. (կառույցներն ու շենքերը պետք է լինեն 100 մետրից վոչ մոտիկ):

Նյութական մասը. — 4 հակադադ, 20 պարկ-յուրաքանչյուրը 2-3 կիլոգրամ հոդով, 4 թիթեղյա խուփեր (ծխանի խուփեր, կամ նրանց չափ), նավթ կամ մազութ, 2 թիակ, 7 գունավոր դրոշակներ (2 կապույտ, 4 կարմիր, 1 սպիտակ): Բացի դրանից, զգուշության նպատակով, մոտակայքում դրվում են 2 հրամարիչ և հոդով լի պրկի՝ հրդեհ ծագելու դեպքի համար:

Մրցությունների սեղի կանավորումը

Հրապարակում կենտրոնից (սպիտակ դրոշակ) — դեպի հարավ և հյուսիս չափվում են 30 մետրի հեռավորություն, ուր դրվում

ե մեկական կապույտ դրոշակ, փորը ցույց ե տալիս մրցության մասնակիցներէ յելման կետը. դրոշակներէ մօտ դրվում են հողով լիքը 2-ական պարկ. այնուհետեւ կենտրոնից զեպի հյուսիս - արեւելք, հարավ—արեւելք, հարավ—արեւմուտք և հյուսիս—արեւմուտք չափվում ե 9 մետր հեռավորություն ու դրվում են 1-ական կարմիր դրոշակ և հողով լիքը 3-ական պարկ: Այդ դրոշակները ցույց են տալիս այն տեղերը, փորոնցից մրցողը հանգցնում ե հրդեհի ոջախները:

Դրանից հետո չափվում են կենտրոնից 2 մետրը հեռավորություն զեպի հյուսիս, արեւելք, հարավ և արեւմուտք, ուր դրվում են թիթեղյա խուփերը՝ կերոսինի և նավթի խառնուրդ ծծաքիւթ խծուծներով, հրդեհի ոջախներ ստեղծելու համար: Հանգցնելու հեռավորությունը—7 մետր:

Յելման դիրքը.—Թիմը բաժանվում ե յերկու պոստի՝ յերկուական հողով:

Առաջին պոստը կանգնում ե հյուսիսային յելման գիրքերում և յերկրորդ պոստը—հարավային յելման գիրքերում: Յու-

րաքանչյուր մրցողի մօտ գրված ե հողով լիքը 2-ական պարկ:

Հակագագերը՝ „պատրաստ“ վիճակում:

Վարժության կատարումը. — Դատավորի հրամանով „ուշադրություն“, մրցողներն ընդունում են „ղգաստ“ դրություն՝ դեմքերը զեպի կենտրոն: Միաժամանակ վառվում են խուփերի հնոտիները, և այն բանից հետո, յերբ նրանք բռնկվում են, դատավորը հրաման ե տալիս՝ «հանգցնել կրակը». մրցողները հակագագերը փոխադրում են „մարտական վիճակի“ և վազում են հրդեհի ոջախները հանգցնելու տեղերը (կարմիր դրոշակներէ մօտ):

Մրցողներից յուրաքանչյուրն ունի 5 պարկ, փորոնցով նա կարող ե հանգցնել հրդեհի ոջախներից յուրաքանչյուրը:

Մրցողին չի թույլատրվում անցնել կարմիր դրոշակից (հրդեհի ոջախին ավելի մօտ):

Վերջնական դիրքը. — Բոլոր ոջախները պետք ե հանգցրած լինեն, կրակ չպետք ե լինի: Հրդեհի վերջին ոջախը հանգցնելու մոմենտին կանգնեցվում ե վայրկյանաչափը: Նշվում ե ժամանակը և նշա-

նակվում ե, թե քանի պարկ ե ոգտագործված:

Մրցությունների մասնակիցներին կողմից կանոնների խախտման համար թիմը տուգանվում ե ոգտագործված պարկերի հետևյալ պակասագրումով.

ա) մրցողներից մեկին կողմից կարմիր դրոշակից դեպի ոջախն անցնելու համար— 2 պարկ.

բ) մրցողներից մեկին կողմից գլխարկը կորցնելու համար— 1 պարկ.

գ) մրցողներից մեկին կողմից հակագազը հանելու համար— „անբավարար“:

Գնահատականը. — „Դերագանց“ — բոլոր ոջախները հանգցնելը՝ ոգտագործելով վոշ ավել, քան 8 պարկ. „Լավ“ — նույնը, բայց վոշ ավել քան 10 պարկ. „Բավարար“ — նույնը՝ 10-ից մինչև 16 պարկի ոգտագործման դեպքում:

16 պարկից ավելի ոգտագործելու դեպքում գնահատականն „անբավարար“ ե:

Հրդեհի ոջախները հանգցնելու արագությունը հաշվի յե առնվում թիմերի միջի տեղերը փորոշելիս, յեթե նրանք ոգտագոր-

ծել են հավասար թվով պարկեր: Վորքան ավելի քիչ ժամանակ ծախսվի, այնքան ավելի լավ տեղ ե հատկացվում թիմին:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— 1. Հրդեհի ոջախների հանգցնումը կատարվում ե միաժամանակ ամբողջ թիմի կողմից:

2. „Հրդեհիչ ուղմբերի հանգցնելը“ վարժության անցկացման որվա ե տեղի մասին անհրաժեշտ ե նախորոք նախագրուչացնել մոտակա հրէջ խմբին:

Դպրոցական ե շրջանային մրցություններում հրդեհիչ ուղմբերը հանգցնելու հեռավորությունը հինգ մետր ե:

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ № 4

Հրդեհիչ ուղմբերը հանգցնելն անհատականորեն ե

կատարվում ե յիայն հանրապետական ե համամիութենական մրցություններում: Մրցությունների տեղը ե նյութական մասը— թիմային մրցություններին համանման: Հրապարակի կահավորումը: Հրապարակում չափվում են յերեք գիծ.

1. Յելման դիրքերինը, վոր նշանակված են կապույտ դրոշակներով:

2. „Հրդեհի ոջախները“ հանգցնելու դիրքը, վոր նշանակված ե կարմիր դրոշակներով և կավճե գծով.

3. „Հրդեհի ոջախներին“, վոր նշանակված են սպիտակ դրոշակներով:

„Հրդեհի ոջախների“ գծի հեռավորությունը հրդեհը հանգցնելու դիրքից 7 մետր ե, իսկ յեղակետային դիրքից — 25 մետր:

Յելման դիրքերում, կապույտ դրոշակների մոտ, դրվում են հոդով լիքը 2-ական պարկ: „Հրդեհի ոջախները“ հանգցնելու գծի վրա (կարմիր դրոշակների մոտ) դրվում են հոդով լիքը 3-ական պարկ ևս:

Յելման դիրքը. — Հերթական հերթակալությունը՝ 4 հոգուց, շարք ե կանգնում յելման դիրքերում, կապույտ դրոշակներին մոտ՝ յերեսը դեպի „հրդեհի ոջախները“:

Յուրաքանչյուր մասնակցի մոտ գետնին դրված են հոդով լիքը 2-ական պարկ: Հակազգները „պատրաստ“ վիճակում են:

Վարժության կատարումը. — Դատավորի հրամանով՝ „ուշադրություն“, մասնակիցներն ընդունում են „զգաստ“ հրամանին

համապատասխանող դիրք: Միաժամանակ այրում են խուփերի հնոտիները և այն բանից հետո, յերբ նրանք բոցավառվում են, դատավորը հերթով յուրաքանչյուր հերթափոխությանը հրաման ե տալիս՝ «հանգցնել կրակը»:

Վարժության կատարումը և տուգանքի աչքերի պակասորդագրումը նույնն ե, ինչ և թիմերի մրցությունների ժամանակ:

Գնահատականը. — „Գերազանց“ — հրդեհի ոջախի հանգցնելը վոչ ավելի, քան 2 պարկով, „Լավ“ — 3 պարկով. „Բավարար“ — 4 պարկով: Չորս պարկից ավելի ոգտագործելու դեպքում կամ յեթե ոջախը չի հանցրված — գնահատականն «անբավարար» ե:

Ժամանակը հաշվի յե առնվում այնպես, ինչպես և թիմերի մրցությունների ժամանակ:

ՀՈՔՊ-ի 2-րդ խմբի մրցությունների ծրագիրը

1-ին ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Թունավորող նյութերի մթնոլորտում հակա-
գազի փոխումը

Թիմը բաղկացած է 4 հոգուց:

Մրցություններին տեղը. — 1 խոր.
սանտիմետրին 0,1—0,2 խոր. սմ. կոնցենտ-
րացիայի խորպիկոնի գոլորշիներով լց-
րած գազային կամերա:

Նյութական մասը. — Թունավորող
նյութերի մթնոլորտում աշխատելու համար
պիտանի 8 հակագազ՝ մասնակիցների գլխի
շափերին հարմարեցրած զիմակներով:

Ցելման դիրքը. — Մրցողները շարք
են կանգնում, ունենալով «պատրաստ»
վիճակում հակագազեր: Յուրաքանչյուր մր-
ցողի մոտ 2-ական հակագազ: Հիմնականի
պայուսակը— ձախ կողքին, պահեստայինի
պայուսակը— աջ կողքին. պահեստային հա-
կագազի քուղը հիմնական քուղի վերևով
տարած: Ստարտում դատավորներն ստու-
գում են պայուսակներում հակագազերի
տեղավորվածությունը ճշտությունը և պա-

յուսակների դիրքի ճշտությունը: Պահես-
տային սաղավարտի (զիմակի) կզակի մա-
սը հպեաք է դուրս-ցցվի հակագազի պա-
յուսակի առջևի պատի վերին ծայրից: Զի
թուլատրվում պտտել-հանել սաղավարտի
հաստացրած ծայրը: Պահեստային հակագա-
զի պայուսակը պեաք է կախված լինի խիստ
կողքին. չի թուլատրվում այն առաջ տե-
ղափոխել: Բոլոր մրցողները պեաք է լի-
նեն գլխարկներով: Պայուսակների փոքր
բաժանմունքներում հակագազի մասը վե-
րին դիրքում պահելու համար ոտար առար-
կաներ կամ փոկեր հայտաբերելու, նույն-
պես և պահեստային հակագազի առջևի ու
ձախ կողքի պատերը միացնող կարի քանդ-
ված լինելը հայտաբերելու դեպքում (թե-
կուզ մի մրցողի մոտ)—ամբողջ թիմը հե-
ռացվում է ստարտից և տվյալ տեսակի
մրցությունից նրան գրվում է պարտություն
(«անբավարար»):

Հակագազի տեղավորվածությունն ստու-
գելուց հետո դատավորը հրաման է տալիս՝
«գազեր»: Այդ հրամանով մրցողները հագ-
նում են հիմնական հակագազերը և դատա-

վորն ստուգում ե հազնելու ճշտությունը, թույլ տալով ուղղել սաղավարտի (ղիմակի), բողի և այլնի դիրքը:

Այնուհետև մրցողներին կամերսոն տա-
նելով, դատավորը հրաման ե տալիս՝
„պաշտպանվել“ և այնուհետև (1-2 վայր-
կյանից հետո) „փոխել“: «Պատրաստվել
և փոխել» հրամաններին արանքում մրցող-
ներն իրավունք չունեն պահեստային հա-
կազազի յերեսի մասի դիրքն ուղղելու:
Այդ կանոնը խախտելու յուրաքանչյուր
փորձի համար պակասորդազրվում ե 3
վայրկյան:

Վայրկյանաչափը բաց ե թողնվում «փո-
խել» հրամանի հետ միաժամանակ: Այդ
հրամանով բոլոր մրցողներն անցնում են
հակազազերը փոխելուն:

Վարժուրյան կատարումը. — Պահեստա-
յին հակազազի սաղավարտը հազնելուց հետո
պարտադիր ե արտաշնչումը՝ աջ ձեռքի մա-
տերով հպելով միացնող փողը (պատրուբկա-
յի մոտ): Միացնող փողը հպելու համար պա-
տրուբկայի շրջումն արգելվում ե:

Ծանոթություն. — Տվյալ յեղանակը, մի-
տեսակության հասնելու նպատակով, կիրառվում
ե նաև ղիմակավոր հակազազից ոգավելիս:

Հակազազը փոխարինելով և միացնող
փողի հպումով արտաշնչում կատարելով,
մրցողներն իջեցնում են ձեռքերը. վայրկ-
յանաչափը կանգնեցվում ե վերջին իջեց-
վող ձեռքի հետ միասին այն մոմենտին,
յերբ մրցողի աջ ձեռքը թուլացնում ե հըպ-
ված միացնող փողը:

Վերջնական դիրքը. — Պահեստային
հակազազը հագցված ե մրցողին, հիմնական
հակազազի միացնող փողը սաղավարտի
(ղիմակի) հետ միասին ազատ իջեցված ե
ներքև:

Մրցողները կանգնած են „զգաստ“ դիր-
քում. արգելվում ե արտաշնչումից հետո
ուղղել սաղավարտները (ղիմակները) և
գլխարկները: Դատավորը նշանակում ե
թույլ տված սխալները:

Կամերայից դուրս գալուց հետո, դատա-
վորի հրամանով՝ „իմ հետևից, քայլով մարշ“,
դատավորը հրաման ե տալիս հանել հակա-
զազերը և ստուգում ե մրցողի աչքերի
զրգովածության ու հագոցի առկայությունը:

Յուրաքանչյուր մրցողի սխալների հա-
մար պակասորդազրվում ե ժամանակը՝

1) գլխարկն ընկնելու կամ կամերայում հազած չլինելու համար—1 վայրկյան.

2) սաղավարաի (դիմակի) վոչ-մեծ թեք-վածություն 1 վայրկյան.

3) մեծ թեքվածություն 2 վայրկյան.

4) աչքերի վոչ-մեծ գրգռվածություն...

2 վայրկ.

5) աչքերի մեծ գրգռվածություն կամ հազ... 3 վայրկ.

6) դատավորի՝ «իմ յետեից, կամերայից դուրս քայլով մարշ» հրամանից առաջ կամերայից դուրս գալը 3 վայրկյան:

Գ ու մ ար վ ա ծ գ ն հ ա տ ա կ ա ն ը. — «Գե-րազանց» — յեթե հակազադի փոխումը կա-տարված է 6 վայրկյանում. «լավ» — 8 վայր-կյանում. «բավարար» — 10 վայրկյանում: Վարժությունն անց է կացվում միայն հա-նրապետական և համամիութենական մրցու-թյուններին. դպրոցական, շրջանային ու մարզային մրցություններում զրա փոխարեն անց են կացվում 5—7 դասարանների դպրոցականների ծրագրով «հակազադի հա-գնումը» թիմային վարժություններ:

2-րդ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Հակազադի փոխումը թունավոր նյութերի մրցությունում (անհասական)

Յ ե լ մ ա ն դ ի ռ ք ը. — Վարժության կա-տարումը և վերջնական դիրքը նույնն է, ինչ և թիմային մրցություններում:

Գ ն ա հ ա տ ա կ ա ն ը. — «գերազանց», յեթե հակազադը փոխված է 5 վայրկյանում. «լավ» — 6 վայրկյանում, «բավարար» — 8 վայրկյանում:

Սխալների համար կատարվում է ժա-մանակի նույնպիսի պակասորդագրում, ինչպես և թիմերի մրցություններում: Աչքերի մեծ գրգռումը կամ հազը, ինչ-պես և դատավորի հրամանից առաջ կա-մերայից դուրս գալը պատճառ կդառնա «անբավարար» գնահատականի:

Վարժությունն անց է կացվում միայն հանրապետական ու համամիութենական մրցություններում:

3-րդ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

„Դեգագացիա ՐԴՊ—1 ձեռքի գործիքներով“
(թիմային)

Թիմի կազմը—2 հոգի:

Մրցություններն տեղը — հրապարակ պատի կամ ցանկապատի մոտ:

Նյութական մասը. — մի գործիք՝ ՐԴՊ-1, դեգագացիա կատարող նյութեր, աղով ու լեղակով լի պարկեր՝ 100-ական գրամ քաշով, 10 լիտրաչափ 2 դույլ և ջրով լի տակառ:

Յեւման դիրքը. — Խումբը շարված է թունավոր նյութերով „վարակված“ վայրից 25 մետր հեռավորության վրա: Պաշտպանական հագուստն ու հակազագերը մարտական դրության մեջ են: Նյութական մասը գտնվում է խմբից դեպի ձախ՝ 3 մետրի վրա:

Վարժուրքյան կատարումը. — Դատավորի հրամանով՝ „անցնել դեգագացիայի“, բաց է թողնվում վայրկյանաչափը: Խումբն անցնում է գործիքի լցմանը:

Առաջին համարը բաց է անում ՐԴՊ—

1-ի խուփը, իսկ յերկրորդ համարը դատավորի հանձնարարությունից պատրաստում է լուծույթը (մի տոկոսանոց, կիսատոկոսանոց և հինգ տոկոսանոց) և լցնում է գործիքը:

Այնուհետև առաջին համարը փակում է գործիքի խուփը, յերկրորդ համարն ոգնում է առաջինին՝ գործիքն ուսերի վրա վերցնելու, վորից հետո առաջինն ուղևորվում է դեգագացիայի տեղը. յերկրորդը պատրաստում է լրացուցիչ լուծույթ և բերում է այն դեգագացիայի տեղը:

Դեգագացիայի տեղամասը — պատ, վոր ունի 24 քառ. մետր մակերես՝ 2 մետր բարձրությամբ:

Առաջին համարը, մոտենալով դեգագացիայի տեղամասին, նախապատրաստում է գործիքն աշխատանքի (կոթով կատարում է 5—6 ձոճում), այնուհետև բացում է ծորակը և կատարում ուղղահայաց մակերեսի դեգագացիան (վերևից ներքև), լծակները ձոճելով մի բույեյում 16—20 անգամ: Փոշեցանը պետք է գտնվի պատից 20 սմ. հեռավորության վրա: Այն բանից հե-

տո, յերբ ամբողջ լուծույթն ոգտագործ-վում է, առաջին համարը բարձրացնում է ձեռքը:

Յերկրորդ համարը մոտենում է և ոգ-նում գործիքը հանելու և կատարում է գործիքի վերալցում:

Վերջնական դիրքը. — Յերկրորդ լըց-ման լուծույթն ոգտագործելուց հետո առաջին համարը վերադառնում է յե-լ-ման դիրքի տեղը, հանում է գործիքը և զեկուցում է ղեգագացիան վերջացնելու մա-սին — «ղեգագացիան վերջացրի»:

Զեկուցումն ավարտելուց հետո վայր-կյանաչափը կանգնեցվում է:

Սխալներն համար պակասորդա-գրվում է.

1. Տոկոսային հարաբերությամբ լուծույթ կազմել չկարողանալու համար—30 վայրկյան.

2. Գործիքը ցանցի միջով չլցնելու և վը-րան լուծույթ թափելու համար—10 վայրկ-յան.

3. Գործիքի լցնումը՝ առանց ուսից հա-նելու—10 վայրկյան.

4. Նորմալ հեռավորությունից 10 սմ. հե-

ռանալու կամ մոտենալու համար—10 վայր-կյան.

5. Զրհանը կազմատել չկարողանալու, ցանցի և շաղացրի աղտոտվելու պատճառ-ները վերացնել չկարողանալու համար—30 վայրկյան.

6. Դեգագացիայի ժամանակ իրեն լու-ծույթով թրջելու համար—30 վայրկյան.

7. Դեգագացիան ներքևից կատարելու համար—10 վայրկյան.

Գնահատականը. — առաջնությունը տրվում է վարժությունն ամենակարճ ժա-մկետում կատարած խմբին:

Գերազանց—յեթե ղեգագացիան կատար-ված է 25 րոպեյում, „լավ“—27 րոպեյում, „բավարար“—30 րոպեյում:

Վարժությունն անց է կացվում միայն հանրապետական ու միութենական մրցու-թյուններում: Շրջանային և մարզային մըր-ցություններում դրա փոխարեն անց է կաց-վում «հրդենող ուումբերի հանգցնելը» վար-ժությունը (թիմային)¹ 5—7 զասարանների դարոցականների ծրագրով:

4-րդ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԴՊ-1 դեգագացիոն գործիքով դեգագացիա կատարելը (թիմային)

(Միայն համամիութենական մրցություններին համար):

Թիմի կազմը—3 հոգի, վորը կազմում է գագացիոն խումբը:

Մրցություններին տեղը — հարթ մակերեսով բաց հրապարակ:

Նյութական մասը.—Պաշտպանվելու հագուստի 3 կոմպլեկտ, խլորային կրով լի 50 կիլոգրամանոց տակառ (խիտացվում է սղոցունքի հետ խառնած ավազով— $\frac{1}{3}$ ավազ և $\frac{2}{3}$ սղոցունք) 1 գործիք՝ ՎԴՊ-1, 4 դեղին և 2 կարմիր դրոշակներ, 2 վայրկյանաչափ, 2 թիակ:

Յեւման կետը.—Դեգագացիոն խումբը կանգնում է մի շարք՝ կարմիր դրոշակների ու ՎԴՊ-1 գործիքի միջև:

Պաշտպանվելու հագուստը մարտական դրության մեջ է: ՎԴՊ-1 գործիքը գտնվում է ձախ թևում, նշանակված 2 կարմիր դրոշակներով:

Հողով լիքը տակառը տեղավորված է ՎԴՊ —1 գործիքից դեպի ձախ, 5 մետրի վրա:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Գործիքը կարող է ունենալ կատարելագործված անցում դատարկ շարժանքից աշխատանքի շարժանքին և ընդհանառակը:

Վարժուկներին երի կատարումը.—դատավորի „սկսել դեգագացիան“ հրամանով վայրկյանաչափը գործի յե գցվում: Խումբն սկսում է գործիքը լցնել, մոտեցնելով այն ավազով լիքը տակառին: Այնուհետև առաջին համարը բացում և հետ է քաշում գործիքի վերին խուփը, իսկ յերկրորդ ու յերրորդ համարները տակառից „քլորային կրով“ լցնում են գործիքը:

Գործիքը լցնելով, պետք է նրա վերին խուփը ծածկել և մղակը փակել, իջեցնել վահանիկները, բարձրացնել ու ամրացնել դրոցը: Դրանից հետո առաջին համարը տանում է գործիքը, հրելով այն իր առջևից, մինչև վարակված տեղամասը, վոր նշված է լինում 4 դեղին դրոշակներով:

Տեղամասը պետք է ունենա 70 մետր յերկարությամբ, 1,7 մետր լայնությամբ հարթակ:

Գործիքը լցնելու տեղից մինչև թունավորող նյութերով վարակված հողամասը հեռավորությունը պետք է լինի 25 մետր:

Գործիքը մոտեցնելով վարակված տեղամասին, առաջին համարը գործիքը պատրաստում է աշխատանքի համար և այնուհետև սկսում է ղեգաղացիան: Դեգաղացիան ավարտելով, գործիքի հետ վերադառնում է լցնելու տեղը:

Խումբը մի շարքով կանգնում է գործիքից դեպի աջ: Այն մոմենտին, յերբ խումբը շարք է կանգնում (վերջնական դիրք), վայրկյանաչափը կանգնեցնում են:

Գնահատականը.— «Գերազանց», յեթե ղեգաղացիան կատարված է 3 բոլբյում, «լավ» — 4 բոլբյում, «բավարար» — 5 բոլբյում:

Սխալների համար պակասորդաբերվում է՝

1) մի քառ. մետրի հավասար յուրաքանչյուր խարակի համար—30 վայրկյան.

2) «Թունավորված տեղամասին» մոտենալուց առաջ ավազը չթունավորված տեղամասում շաղ տալու համար—30 վայրկյան.

3) վահանիկները չցածրացնելու համար — 30 վայրկյան.

4) թիմից վորևե մեկի կողմից հակազադը հանելու համար—անբավարար:

Առաջնությունը տրվում է լավագույն ժամանակ ցույց տված խմբին.

ՍՆՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Պրստեր խմբերի համար (5, 6 յեվ 7 դասարաններ)

1-ին ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

«Տուժվածին» անհասական կարգով հակազադ հազցնելը

Մրցության տեղը — մեծ շենք կամ բաց հրապարակ՝ 30 մետրից վոչ փոքր:

Նյութական մասը — 8 հակազադ (յուրաքանչյուրին 2-ական հակազադ. մեկն իր համար, մյուսը «տուժվածի»): Հագուստը՝ ըստ կամքի:

Ցելման դիրքը.— Ստարտում 4 մրցող, յուրաքանչյուրը 2 հակազադով. մեկն իր համար (ձախ կողքին), մյուսը «տուժվածի»

համար (աջ կողքին). յերկու հակադադերն ել „պատրաստ“ վիճակում: Զորս „տուժ-ված“ պառկած են մեջքի վրա, ստարտից 5 մետր հեռավորութեան վրա:

Վարժության կատարումը — „Գա-զեր“ հրամանով մրցողները հազնում են անձնական հակադադերը: „Ոգնություն“ հրամանով մրցողը վազում է „տուժվածի“ մոտ, չորում նրա գլխավերևը, գլուխը դնում է իր ծնկների վրա: Պայուսակից հա-նում է պահեստի հակադադը ֆիլտրի տու-փի հետ միասին, սաղավարտը (դիմակը) հազցնում է „տուժվածին“ և հակադադի տուփը տեղավորում է „տուժվածի“ վոտ-քերի արանքում, հետեւելով, փորպետի ծալ-քովոր փողակը ձգված լինի և ծռումներ չունենա:

Ծանոթություն.— Դատավորը վայրկյանա-չափը գործի յե դնում „ոգնություն“ հրա-մանից հետո:

Վերջնական դիրքը.— Յուրաքանչյուր մրցող, հակադադը „տուժվածին“ հազցնե-լուց հետո, վոտքի յե կանգում և ձեռքը բարձ-րացնում: Այդ մոմենտին վայրկյանաչափը կանգնեցվում է:

Գնահատականը.— „գերազանց“, յեթե վարժությունը կատարվում է 10 վայրկյա-նում, „լավ“ — 15—վայրկյանում, „բավարար“ — 20 վայրկյանում, „անբավարար“ — 20 վայր-կյանից ավելի:

Ծանոթություն.— Ժամանակը հաշվում է յուրաքանչյուր մրցողի համար առանձին: Բավարար քանակությամբ վայրկյանաչա-փերի բացակայության դեպքում մրցու-թյունը կարելի չէ անցկացնել մեկ կամ յերկու մրցողի հետ:

Սխալների համար պակասորդա-գրվում է՝

1) „Տուժվածին“ հազցրած հակադադի դի-մակի վոչ մեծ թեքվածության համար— 5 վայրկյան:

2) Ծալքավոր փողակը ձգված չլինելու կամ ծալված լինելու համար— 5 վայրկյան:

3) Դիմակը հազցնելուց հետո „տուժվա-ծի“ գլուխն անզգուշությամբ իջեցնելու համար— 10 վայրկյան:

4) Հակադադը չհազցնելու կամ դիմակի մեծ թեքության դեպքում— „անբավարար“:

Ծանոթություն.— „Տուժվածին“ հակադադ հազցնելը կատարվում է առանց „տուժվա-ծի“ ոգնության:

2-րդ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Վիրավորվածներին առաջին ոգևորչուն
ցույց տալը յեվ նրանց ձեռքերի
վրա տեղափոխելը

(Կոնկերտ, ողակի կազմում—4 հոգի)

Մրցության տեղը — մեծ շենք կամ
բաց հրապարակ՝ 35 մետրից վոչ պակաս
յերկարությամբ:

Նյութական մասը — բոլոր մրցողների
մոտ կան անձնական հակազագեր և, բացի
դրանից, յերկրորդ ու չորրորդ համարների
մոտ՝ պահեստի մեկական հակազագ, իսկ
առաջին համարի մոտ — սանիտարական պա-
յուսակ, թանաքի մատիտ և թուղթ:

Յելման դիրքը — ստարտում մրցող ո-
ղակը շարք ե կանգնած 2-ական հոգով:
Յերկու «տուժված» նստած են ստարտից
5 մետրի վրա՝ միմյանցից 2 մետր հեռա-
փորությամբ:

«Տուժվածներից» մեկը վիրավորված ե
ձախ սրունքի կակուղ հյուսվածքից միջին
յերրորդում՝ ուժեղ արյունահոսությամբ և
թեթև վիրավորված աջ ծնկից. մյուսը վիրա-

վորված ե աջ ձեռքի թաթից ափի մակե-
րեսի վրա՝ ուժեղ արյունահոսությամբ և
թեթև վիրավորված ե աջ ծունկը:

Վարժության կատարումը — «ոգ-
նություն» հրամանով գործի յե դրվում
վայրկյանաչափը և ողակը վազում ե «տուժ-
վածների» մոտ (առաջին և յերկրորդ ողա-
կայինները — առաջին «տուժվածի» մոտ,
յերրորդն ու չորրորդը — յերկրորդի) նրանց
ոգնություն ցույց տալու համար: Առաջին
համարը, վազելով «տուժվածի» մոտ, քուղ
ե դնում նրա ձախ ազդրի վրա, քուղի տա-
կից նախորոք դնելով բինտե 3-4 շերտից
բաղկացած տակաղիթ: Միաժամանակ յերկ-
րորդ համարը բաց ե անում մանրեյաջինջ-
ված բինտը (ստերիլի բինտ), վիրակապ
դնում աջ ծնկանը: Քուղը դնելով, առաջին
համարը մանրեյաջինջված վիրակապ ե դնում
ձախ սրունքին:

Վերջացնելով «տուժվածին» ոգնություն
ցույց տալը, ողակայինները յերկուսն ել
ոգնում են նրան զգուշությամբ բարձրա-
նալու, «բարդ փական» են անում (առաջին
համարի «բարդ փական» հրամանով) և

„տուժվածին“ տեղափոխում են ձեռքերի վրա Ֆինիշի մոտ, 25 մետր հեռավորությամբ:

Յերրորդ ողակայինը „ոգնություն“ հրամանով վազելով յերկրորդ „տուժվածի“ մոտ, նրա աջ ուսին գլխաշորից ոլորք է դնում, միաժամանակ չորրորդ համարը բաց է անում մանրեաջնջված բինտը և փաթաթում „տուժվածի“ աջ ծնկան վերքը: Ոլորք դնելով, յերկրորդ ողակայինը փաթաթում է „տուժվածի“ աջ թաթի վերքը:

Վերջացնելով „տուժվածին“ ոգնություն ցույց տալը, յերկու ողակայիններն ել, յերրորդ համարի՝ „հասարակ փական“ հրամանով, ոգնում են նրան զգուշությամբ բարձրանալու, „հասարակ փական“ են անում և „տուժվածին“ ձեռքերի վրա տեղափոխում են Ֆինիշի մոտ—25 մետր հեռավորությամբ:

Ծանոթություններ: 1. Վերքը փաթաթելու ժամանակ չի պահանջվում ծախսել ամբողջ բինտը: Անհրաժեշտ է միայն միանգամայն հուսալի վիրակապ դնել: Գլխաշորից ոլորք դնելուց առաջ անհրաժեշտ է տակադիր դնել՝ մարլայի 3-4 շերտից:

2. Գուլի (և ոլորքի) տակ պետք է գրու-թյուն դրվի՝ ցույց տալով քուղը (ոլորքը) դնելու ժամանակը:

3. Յերրորդ և չորրորդ համարներն ոգտվում են առաջին ողակայինի սանալայուսակի վիրակապային նյութերից:

Վե՛ր ջն ա կ ա ն դ ի ը ք Ե — գալով Ֆինիշի մոտ, ողակայինները զգուշությամբ „տուժվածին“ նստեցնում են նստարանին և բարձրացնում են աջ ձեռքերը: Մյու մոմենտին վայրկյանաչափը կանգնեցվում է: Ժամանակը նշանակվում է յուրաքանչյուր մրցող զույգի համար:

Ծանոթություն.— Ֆինիշի համար նստարանը պետք է պատրաստված լինի նախորդ:

Գն ա հ ա տ ա կ ա ն ը — „գերադանց“, յեթե վարժությունը կատարված է 1,5 րոպեյում, „լավ“ — 2 րոպեյում, „բավարար“ — 2,5 րոպեյում, «անբավարար» — 2,5 րոպեյից ավելի:

Ս ի ա լ ն ե ը ի հ ա մ ա ը պ ա կ ա ս ո ը դ ա գ ը վ ու մ ե .

1) բինտի ծայրը չամրացնելու համար — 10 վայրկյան.

2) քուղը և ուրբը թույլ ամրացնելու համար (շոշափուլում ե գարկերակը) — 40 վայրկյան.

3) բինտն ընկնելու համար — 20 վայրկյան.

4) փաթաթանը թույլ կամ չափազանց ուժեղ կապելու համար — 30 վայրկյան:

3-րդ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Փակ կոսրվածքի դեպքում առաջին ոգնությունն ցույց տալը յեվ „տուժվածին“ պատգարակի վրա դնելը (կոյեկսիվ): ¹⁾

Մրցության տեղը — բաց հրապարակ կամ շենք՝ 60 մետրից վոչ պակաս յերկաթությամբ:

Նյութական մասը — բոլոր մրցողների մոտ կան անձնական հակազագեր և, բացի դրանից, առաջին համարի մոտ սանալայությանի, յերկրորդ ու չորրորդ համարների մոտ — պահեստի մեկական հակազագ և յերրորդի մոտ — պատգարակը:

Հագուստը — ըստ կամքի:

Յելման գիրքը — ողակը ստարտում ե, շարք կանգնած 2-ական հոգով՝ պատգարա-

¹⁾ „Տուժվածի“ քաշը (հագուստը հաշված) չպետք ե 35-40 կիլոգրամից ավել լինի:

կը վոտի մոտ և հակազագերը „պատրաստ“ վիճակում: „Տուժվածը“ մեջքի վրա պառկած ե անկայուն թունավորող նյութերի ռջախում՝ ստարտից 5 մետր հեռավորության վրա: Նա ունի ձախ սրունքի փակ կոտրվածք:

„Գագեր“ հրամանով ողակը հակազագերը փոխադրում ե „մարտական“ դրության և պատգարակը տանում յերակետը (պատգարակը տանում են յերրորդ և չորրորդ համարները): „Ոգնություն“ հրամանով ողակը վազեմպզ գնում ե ոջախը — „տուժվածի“ մոտ:

Նրա մոտ վազելով, յերկրորդ համարը չոքում ե „տուժվածի“ գլխի մոտ, գլուխը դնում ե իր ծնկերի վրա, պայուսակից հանում ե պահեստի հակազագը, այն հագցնում ե „տուժվածին“ և հակազագի տուփը դնում „տուժվածի“ վոտքերի արանքում, հեռակելով, վոր ծալքավոր փողակը ձգված լինի: Այդ ժամանակ առաջին և չորրորդ համարները լրիվ անշարժ վիրակապ են դնում „տուժվածի“ ձախ սրունքին: Շիները բինտով ամրացվում են, իսկ յերրորդ համարը բաց ե անում պատգարակը և դնում

գետնին „տուժվածի“ այն կողքից, վերտեղ
նրա վերքն ե (տվյալ դեպքում — ձախ
կողքից):

Այդ ամբողջ աշխատանքն ողակը կատա-
րում ե առանց հրաման տրվելու: Շինային
փաթաթան դնելով, ողակի հրամանատարը
հրաման ե տալիս՝ “հիվանդի մոտ”: Այդ
հրամանով յերկրորդ, յերրորդ և չորրորդ
համարները տեղավորվում են “տուժվածի”
առողջ կողքին, կանգնում են մի ծնկով չո-
քած և “վերցրու” հրամանով իրենց ձեռքերը
խորը մտցնում են “տուժվածի” տակ, պա-
տրաստվելով նրան բարձրացնել և պառկե-
ցնել պատգարակի վրա: Այդ ժամանակ ողա-
կի հրամանատարը հակառակ կողմից պատ-
գարակը մոտեցնում ե “տուժվածին”:

Այնուհետև “բարձրացրու” հրամանով
յերեք մրցողները միաժամանակ բարձրա-
ցնում են “տուժվածին” և “իջեցրու” հրա-
մանով զգուշությամբ իջեցնում են նրան
ողակի հրամանատարի մոտեցրած պատգա-
րակի վրա, և ողակի հրամանատարը բարձրա-
ցնում ե ձեռքը: Այդ մոմենտին վայրկյա-
նաչափը կանգնեցնում են:

Գն ա հ ա տ ա կ ա ն ը — “գերազանց”, յեթե-
վարժությունը կատարված ե 1,5 րոպեյում,
“լավ” — 2 րոպեյում, “բավարար” — 2,5 րո-
պեյում, “անբավարար” — 2,5 րոպեյից ա-
վելի:

Ս ի ա լ ն ե ը ի հ ա մ ա ր պ ա կ ա ս ո Ր Գ ա-
գ Ր Վ ու մ ե՝

1) պատգարակի փականն ամրացված չլի-
նելու համար — 20 վայրկյան.

2) “տուժվածին” առանց հրամանի պատ-
գարակի վրա դնելու համար — 10 վայրկյան.

3) “տուժվածին” անփույթ կերպով պատ-
գարակի վրա դնելու համար — 1 րոպե.

4) հակազաղի տուփը վայր ընկնելու հա-
մար — 10 վայրկյան.

5) “տուժվածին” հագցրած հակազաղի
փոչ մեծ թեքության համար — 5 վայրկյան.

6) շիները թույլ ֆիկսացնելու համար —
1 րոպե.

7) յեթե մրցողներից թեկուզ մեկը հա-
կազաղը հանում ե սահմանված ժամանա-
կից առաջ, կամ “տուժվածի” հակազաղը

հազցրած ե մեծ թեքվածությամբ, ողակն
ստանում ե „անբավարար“ գնահատական»

Ծանոթություն. — Մրցութունները վեր-
ջանալուց հետո նյութական մասը կարգի
յե բերվում. հակազագերը, հրահանգի հա-
մաձայն, չորացվում են:

ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԾՐԱԳԻՐԸ

Ավագ խմբերի համար (8, 9, յեվ 10 դա-
սարաններ)

1) Ին ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

«Տուժվածի» մոտ սողալը յեվ նրան
հակազագ հազցնելը
(անհատական)

Մրցության տեղը — մեծ շենք կամ
բաց հրապարակ՝ 30 մետրից վոչ փոքր:

Նյութական մասը — 8 հակազագ (յու-
րաքանչյուր մրցողին յերկուական հակա-
զագ՝ մեկն իր համար, մյուսը — „տուժվա-
ծի“): Հագուստն — ըստ կամքի:

Յելման դիրքը — ստարտում 4 մրցող
կա, յուրաքանչյուրը յերկու հակազագով.
մեկն իր համար (ձախ կողքին), մյուսը
„տուժվածի“ համար (աջ կողքին): Յերկու
հակազագերն ել „պատրաստ“ վիճակում:
Չորս „տուժվածներ“ պառկած են մեջքի վրա,
ստարտից 5 մետր հեռու:

Վարժության կատարումը — „գա-
զեր“ հրամանով մրցողը հագնում ե անձ-
նական հակազագը: Ոգնություն“ հրամա-
նով նա սողում ե „տուժվածի“ մոտ և
նրա գլուխը բարձրացնում իր ծնկների վրա:
Այնուհետև պայուսակից հանում ե պահես-
տի հակազագը ֆիլտրի տուփի հետ միասին,
դիմակը (սաղավարտը) հազցնում „տուժ-
վածին“ և հակազագի տուփը տեղավորում
նրա վոտքերի արանքում:

Ծալքավոր փողակը պետք ե ձգված լի-
նի և չպետք ե ունենա բեկվածք:

Հակազագը „տուժվածին“ հազցնելով, մըր-
ցողը սողալով վերադառնում ե յելման դիր-
քը:

Ծանոթություն. — Դատավորը վարկյանա-
չափը գործի յե դնում „ոգնություն“ հրա-
մանով:

վերջնական դիրքը — յուրաքանչյուր մրցող, կատարելով վարժությունը, բարձրացնում է ձեռքը: Սյդ մոմենտին կանգնեցնում են վայրկյանաչափը:

Գնահատականը — «գերազանց», յեթե վարժությունը կատարված է 25 վայրկյանում, «լավ» — 30 վայրկյանում, «բավարար» — 35 վայրկյանում, «անբավարար» — 35 վայրկյանից ավելի:

Սխալներին համար աակասորդագրվում է՝

1) «տուժվածին» հազցրած հակազգի վոչ մեծ թեքվածության համար — 5 վայրկյան.

2) ծալքավոր փողակը ձգված չլինելու համար — 5 վայրկյան.

3) դիմակը հազցնելուց հետո «տուժվածի» գլուխը անզգուշությամբ իջեցնելու համար — 10 վայրկյան.

4) հակազգը չհազցնելու, դիմակի մեծ թեքվածության համար — «անբավարար»:

Ծանոթություն. — Հակազգը «տուժվածին» հազցնելը կատարվում է առանց նրա ոգնության:

2-րդ վԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Վիրավորներին 1) առաջին ոգնությունից սալը յեվ նրանց ձեռքերի վրա սեղափոխելը

(Կոլեկտիվ, ողակի կազմում — 4 հոգի):

Մրցության տեղը — մեծ շենք կամ բաց հրապարակ՝ 35 մետրից վոչ պակաս յերկարությամբ:

Նյութական մասը — բոլոր մրցողներին մոտ անձնական հակազագեր և, բացի դրանից, 2-րդ և 4-րդ համարներին մոտ պահեստի մեկական հակազագ, իսկ առաջին համարին մոտ՝ սանալայոսակ, թանաքի մատիտ և թուղթ: Հագուստն ըստ կամքի:

Յեւման դիրքը — ստարտում մրցող ողակը շարք է կանգնած 2-ական հոգով: Յերկու «տուժված» նստած են ստարտից 5 մետրի վրա, իրարից 2 մետր հեռու: «Տուժվածներին» մեկը վիրավորված է ձախ սրունքի փափուկ հյուսվածքից միջին յերրորդում ուժեղ արյունահոսությամբ և

«Տուժվածի» 1) քաշը հագուստի հետ միասին 35-40 կիլոգրամից ավել չպիտի լինի:

Թեթև վիրավորված գազաթոսիկներն մասում, մյուսի աջ ձեռքի թաթն ե վիրավորված ափի մակերեսի վրա՝ ուժեղ արյունահոսությամբ և թեթև վիրավորված ե գաթոսիկի մասում:

Վարժուկության կատարումը — «ոգնություն» հրամանով վայրկյանաչափը գործի յե դրվում և ողակը վազում ե «տուժվածի» մոտ (առաջին և յերկրորդ ողակայինները — առաջին «տուժվածի» մոտ, իսկ յերրորդը և չորրորդը — յերկրորդի մոտ)՝ ոգնություն ցույց տալու համար:

Առաջին ողակայինը, «տուժվածի» մոտ վազելով, քուղ ե դնում նրա ձախ ազդրին, նախորոք քուղի տակից դնելով բինտի 3—4 շերտից բաղկացած տակադիր: Այնուհետև բաց ե անում անհատական պակետը և փաթաթում «տուժվածի» ձախ սրունքի վերքը:

Միաժամանակ 2-րդ ողակայինը գլուխը փաթաթում ե յերկգլխանի 10—սանտիմետրանոց բինտով (Գիպսոկրատի գլխարկ):

«Տուժվածին» ոգնություն ցույց տալը վերջացնելով, յերկու ողակայիններն ել ոգ-

նում են նրան զգուշությամբ բարձրանալու, «բարդ փական» են անում (առաջին համարի հրամանով՝ «բարդ փական») և «տուժվածին» ձեռքերի վրա տեղափոխում են Ֆինիշի մոտ, 25 մետր հեռավորությամբ:

Յերրորդ ողակայինը, «ոգնություն» հրամանով յերկրորդ «տուժվածի» մոտ վազելով, գլխաշորով նրա աջ ուսին ոլորք ե դնում, վորից հետո բաց ե անում անհատական պակետը և փաթաթում ե աջ թաթի վերքը: Այդ նույն ժամանակ չորրորդ համարը յերկգլխանի 10—սանտիմետրանոց բինտով փաթաթում ե «տուժվածի» գլուխը (Գիպսոկրատի գլխարկ):

«Տուժվածին» ոգնություն ցույց տալը վերջացնելով, յերկու ողակայիններն ել ոգնում են նրան զգուշությամբ բարձրանալու, «հասարակ փական» են անում (յերրորդ համարի հրամանով՝ «հասարակ փական») և «տուժվածին» ձեռքերի վրա տեղափոխում են Ֆինիշի մոտ, 25 մետր հեռավորության վրա:

Ծանոթություններ—1. Վիրակապ դնելու ժամանակ չի պահանջվում ծախսել տմբողջ

բինտը: Միայն անհրաժեշտ է միանգամից հուսալի վերակապ դնել: Գլխաշորից ուրբ դնելուց առաջ անհրաժեշտ է տակադիր դնել՝ մաուլայի 3—4 շերտից:

2. Գուդի (և ուրբի) տակ պետք է գր-
րություն դրվի՝ ցույց տալով քուղը (ուրբ)
դնելու ժամանակը:

3. Յերրորդ և չորրորդ համարներն ոգտ-
վում են առաջին ողակայինի սանալայուսա-
կի վերակապային նյութերից:

4. Անհատական պակեան վերցվում է
քաղաքացիական տեսակի:

Վերջնական դիրքը — ֆինիշի մոտ
գալով, ողակայինները զգուշությամբ «տուժ-
վածին» նստեցնում են նստարանին և աջ
ձեռքերը բարձրացնում: Այդ մոմենտին
կանգնեցվում է վայրկյանաչափը: Ժամա-
նակը նշանակվում է յուրաքանչյուր մրցող
գույգի համար:

Ծանոթություն:—Ֆինիշի համար նշատա-
րանը պետք է պատրաստված լինի նախորդ:

Գնահատականը—«զերազանց», յեթե
վարժությունը կատարված է 2 րոպեյում,
«լավ» — 2 րոպե 30 վայրկյանում, «բավա-
րար» — 3 րոպեյում, «անբավարար» — 3 րո-
պեյից ավելի:

Սխալները համար պակասորդա-
գրվում են՝

1) բինաի ծայրն ամրացրած չլինելու հա-
մար — 10 վայրկյան.

2 քուղը և ուրբը թույլ են ամրացված
(շոշափվում է զարկերակը) — 40 վայրկյան.

3) բինան ընկնելու համար — 20 վայրկյան.

4) վերակապը թույլ ու անփութ է դըր-
ված — 30 վայրկյան:

3-րդ վ.ս.թ.ՈՒԹՅՈՒՆ

Փակ կոսովածի դեպքում առաջին ոգնու-
թյուն ցույց տալիս «սուժվածին» թունա-
վորման ռճախից դուրս անելը (կողեկսիվ՝ 1)

Մրցության տեղը—բաց հրապարակ՝
կամ 60 մետրից վոչ պակաս յերկարու-
թյամբ շենք:

Նյութական մասը — բոլոր մրցողների
մոտ կան անձնական հակազագեր, և բացի
դրանից, յերկրորդ ու չորրորդ համարների
մոտ՝ պահեստի մեկական հակազագ, առա-
ջին համարի մոտ սանալայուսակ և յեր-

1) «Տուժվածին» քաղը (հագուստը հաշված) չպետք է
35—40 կիլոգրամից ավելի լինի:

բորդի մոտ—պատգարակ: Հագուստը ըստ կամքի:

Յելման դիրքը—ողակը ստարտում շարքե կանգնած 2-ական հոգով, պատգարակը «վոտքի մոտ» և հակադադերը «պատրաստ»: «Տուժվածը» մեջքի վրա պառկած է անկայուն թունավորող նյութերի ոչխառում՝ ստարտից 5 մետր հեռավորության վրա: Նրա ձախ սրունքը փակ կոտրվածք ունի:

«Գազեր» հրամանով ողակը հակադադերը փոխադրում է «մարտական» վիճակի և պատգարակը վերցնում է յելման դիրքի (պատգարակը տանում են յերրորդ և չորրորդ համարները): «Ոգնություն» հրամանով ողակը վազեվազ ուղղվում է դեպի ոչխար— «տուժվածի» մոտ:

Վազելով նրա մոտ, յերկրորդ համարը չոքում է «տուժվածի» գլխի մոտ, գլուխը դնում է իր ծնկներին, պայուսակից հանում է պահեստի հակադադը, հագցնում է «տուժվածին» և հակադադի տուփը դնում է «տուժվածի» վոտքերի արանքում, հետեվելով, վոր ծալքավոր փողակը ձգված լինի:

Այդ ժամանակ առաջին և չորրորդ հա-

մարները «տուժվածի» ձախ սրունքը փաթաթում են լրիվ անշարժ վիրակապով (շիներն ամրացվում են բինտով), իսկ յերրորդ համարը բաց է անում պատգարակը և ցած իջեցնում «տուժվածի» այն կողմից, վորտեղ նրա վերքն է (սովյալ դեպքում—ձախից):

Այդ ամբողջ աշխատանքն ողակը կատարում է առանց հրաման տրվելու: Շինային վիրակապ դնելով, ողակի հրամանատարը հրաման է տալիս «հիվանդի մոտ»: Այդ հրամանով յերկրորդ, յերրորդ և չորրորդ համարները տեղավորվում են «տուժվածի» առողջ կողքին, կանգնում են մի ծնկան վրա և «վերցնել» հրամանով՝ ձեռքերը խորը տանում են «տուժվածի» տակով, պատրաստվելով նրան բարձրացնել ու պառկեցնել պատգարակի վրա: Այդ ժամանակ ողակի հրամանատարը հակառակ կողմից պատգարակը մոտեցնում է «տուժվածին»:

Այնուհետև «բարձրացրու» հրամանով յերեք մրցողները միաժամանակ բարձրացնում են «տուժվածին», «իջեցրու» հրամանով նրան զգուշությամբ իջեցնում են պատգարակի վրա և «պատգարակի մոտ»:

հրամանով բոլոր մրցողները գրավում են իրենց տեղերը պատգարակի մոտ ու բռնում են այն, յերեսները դարձնելով այն կողմը, վոր կողմը դարձված է ողակի հրամանատարի յերեսը:

Պատգարակը վերցնում են հետևյալ կարգով. ողակի հրամանատարը և յերրորդ համարը—պատգարակի յերկու կողմերից, մեջ տեղին, յերրորդ համարը—բռնում է պատգարակի գլխավերևի մասի ընկներից և չորրորդը—„տուժվածի“ վտաքերի մասի ընկներից:

„Բարձրացրու“ հրամանով բոլոր համարները բարձրացնում են պատգարակը և „մարշ“ հրամանով „տուժվածին“ դուրս են տանում ոջախից և քայլով նրան տանում 50 մետր հեռավորությամբ Ֆինիշի մոտ՝ քայլերը միասին չգցելով:

Վերջնական դիրքը—գալով Ֆինիշի մոտ, ողակը պատգարակը գետին է դնում, ողակի հրամանատարը հանում է „տուժվածի“ հակազազը և բոլոր մրցողները հանում են անձնական հակազազերը:

Վերջին համարը հակազազը հանելու մո-

մենտին կանգնեցնում են վայրկյանաչափը:

Ֆնահատականը — „գերազանց“, յեթե վարժությունը կատարված է 3 ըուպեյում „լավ“—3,5 ըուպեյում, „բավարար“—4 ըուպեյում, „անբավարար“—4 ըուպեյից ավելի:

Սխալների համար պակասորդագրվում է՝

1) պատգարակի փականն ամրացված չլինելու համար—20 վայրկյան.

2) „տուժվածին“ պատգարակի վրա դնելն առանց հրամանի կատարելու համար—10 վայրկյան.

3) „տուժվածին“ անխույժ կերպով պատգարակի վրա դնելու համար—1 ըուպե.

4) „տուժվածին“ տեղափոխելու ժամանակ վազելու համար—30 վայրկյան.

5) հակազազի տուփը վայր ընկնելու համար—10 վայրկյան.

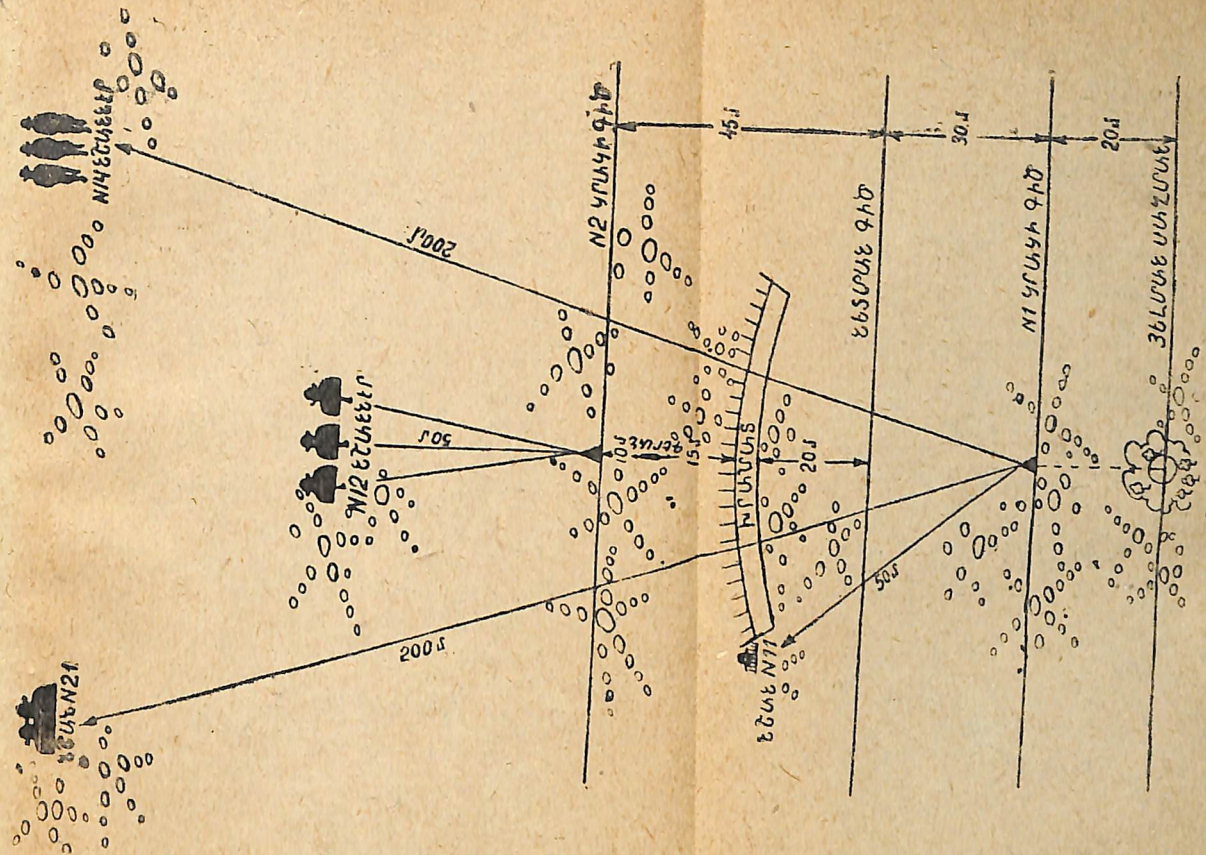
6) „տուժվածին“ հագցրած զիմակի վոշ մեծ թեքվածության համար—5 վայրկյան.

7) պատգարակը տանելիս վտաքերը միաժամանակ գցելու համար—10 վայրկյան.

Մանրութիւն.—Մրցութունները վերջա-
նաւորց հետո նյութական մասը կարգի յե-
ղցվում: Հակազգները հրահանգի համաձայն
չորացվում են:

Աղերնեշ, Բաղու, Ալի Բայրամովի փողոց

Ц. 1940 г.
Акт № 186
Вкладн. л. _____
26/1-40 р.

8430

Апр.
1-5642

1940-çb ILDƏ
PIONER və MƏKTƏBLİLƏRİN
YMUM İTTİFAQ MÜDAFİƏ
JARBŞLARİ

(ƏSASNAMƏ və PROQRAMMA)

AzLQGI MQ
Uşaq və Gənclər Ədəbiyyatı Nəşriyyatı
Bakı—1940

Арм.

11-564a